

DOMOLJUB

Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljub«. — Telefon 25-49. Prostor ene drobne vrstice v inseratnem delu stane 10 Din. — Naročnina štane 38 Din za celo leto, za inozemstvo 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Inserate in reklamacije sprejema u p r a v a »Domoljub«. — Telefon 29-92.

Če bo uničen kmet...

(Dopis z Dolenjskega)

Vaš članek, ki je bil nedavno priobčen pod naslovom: »Moderni tlačanec, je gotovo, kar se tiče položaja delavcev, popolnoma upravičen. Prezreti pa ne smemo dejstva, da imamo prav take, če ne še hujše tlačane. Naj vam to s številkami dokažem.

Sem mali kmetovalec. To se pravi, imam pol grunta ali skupno 18 oralov zemlje. Le kakih 10 boljših kmetij je v naši župniji, vse druge so manjše. V letu 1933 sem imel točno te-le dohodke iz svoje kmetije: Prodal sem dva prašiča, težka skupaj 256 kg, po 6.50 Din, kar znese 1660 Din. Prodal sem enega telčka 80 kg težkega po 6 Din, kar mi je vrglo 480 Din. Prodal sem vole in kupil manjše ter mi je ostalo 840 Din. Mleko ne gre v denar, ker ni mlekarne. Za jajca, piščance in maslo pa smo prejeli celo leto 1130 Din. Vsi dohodki so znašali torej 3910 Din. Za par prašičkov sem pa dal 300 Din, kar se mora še odšteti od dohodkov, torej 3610 Din znašajo celotni dohodki. — Od tega sem odšteli davke in doklade 465 Din ter 120 Din za zavarovalnino. Ostane 3125 Din; za ta znesek smo delali dva moška in tri ženske, stari nad 18 let, celo leto. Otrok, ki so pastri in tudi pomagali, ne štejem. Pet oseb letno je 1825 delavnih dni. Računajte, po kakšni ceni pride plačan tak delaven dan? Po 1.70 Din! Pa mi boste rekli: »Doma pridelaj hrano in imaš stanovanje!« — S tem dinarjem in 70 parami moram vzdrževati poslopje, strehe, vozove, pluge in drugo poljsko orodje, moram kupovati umetna gnojila. Za hrano moram

kupovati sol, olje, sladkor in dvakrat na leto po eno kilo mesa. Računajte, prosim, kaj še ostane za obleko!

Hrana: zjutraj žganci in mleko, kadar je več dela, pa tudi kislo zelje. Opoldan krompir in kaša, zvečer v oblicah krompir in močnik. To je naš najnavadnejši jedilni list. Za malico pa koruzen kruh in korec vode. Druge pijače ne poznamo, ker jabolka še par let niso obrodila.

In kakšen je naš delovni čas? Ob košnji in pletvi smo že pred četrto uro na njivi in zvečer po 10 končamo, torej po 18 ur. Par mesecev pozimi ni poljskega dela, pa imamo opravka s popravilom orodja, s pletenjem košev in košar. Ženske pa zavrtje kolovrat, da imamo vsaj nekaj domačega platna.

Kako naj kmet pri takih razmerah plača uslužbenca? Vidite, kako se obrestuje v kmetijo naložen kapital! Kako naj plača zadolžen kmet prvi obrok v mesecu septembra? Tako se godi nam kmetom! Noben stan ni s krizo tako udarjen, kakor naš, kmečki. Bral sem že večkrat, da je kmet steber države in najbrž je to res. Saj imamo mi knižeto vkljub revščini po osem ali deset in še več otrok, gospoda pa običajno po dva ali še manj. In to tista gospoda, ki ima tudi po 4000 Din mesečne plače, pa še toži, kako hudo je na svetu. Če bi pa prišlo do vojne, kdo bo v prvi vrsti branil državo? Ali ne kmečki fantje in možje? In če se steber podere, ali se stavba ne zruši? Kdo bo uničen s kmetom vred?

Na počitnice

Sole so se končale in trupe naših študentov so se vsule iz mest ven na deželo. Uradi se prazni, kajti tekom julija in avgusta bo en del uradnikov vedno na svojem letnem dopustu. Celo kmetič in obrtnik, ki si spričo današnje gospodarske bede ne moreta privoščiti že prav ničesar, morda vendarle pristradata tistih par kovačev, da se odpeljeta s kako romarsko skupino na Sv. Višarje, na Brezje, na Trsat ali kam drugam.

Casih izleti, dopusti, letovanja itd. niso bili tako vsesplošno v navadi, toda danes si jih v kakršnikoli že hoče obliki želi privoščiti skoro vsak, zlasti seveda mestni človek. Če ne more v hotel, se zadovolji z gostilno, če ne more tja, skuša dobiti streho in hrano v kmetiški hiši in če ne zmore niti tega, se pa utabori pač pod šotorom in živi s par dinarji na dan, kakor doma. Tako teh letovanj res ne moremo več gledati kot luksusa, temveč kot nekaj močan nagon današnjega človeka vsaj za nekaj dni v letu iznebiti se morečih dnevnih

skrbi ter se odpočiti predvsem sredi narave.

To je tudi popolnoma razumljivo. Današnji mestni človek živi namreč čisto drugače, nego je pa živel še pred tridesetimi, štiridesetimi leti. Boj za obstanek je hujši in zahteva mnogo večje napetosti vseh človeških čutov, moderna tehnika za današnjega človeka med letom tudi mnogo bolj izčrpa, nego ga je včasih, zaradi česar nujno potrebuje mnogo temeljitejšega odpočitka, nego ga je časih, ko je bilo delo in življenje mnogo enostavnejše. Ta odpočitek je za korenit le, če vsaj za nekaj dni v letu popolnoma izpremenimo ves način življenja sploh, torej da meščan sploh zapusti mesto in skuša preživeti vsaj nekaj dni na kmetih. Vsi ti razlogi so tudi vzrok, da se je danes povsod tako izredno razširil sport, ki je do neke mere pogosto nekaj odpočitka od duševnega ali drugega enoličnega dela, v katerem je obsodilo moderno življenje današnjega mestnega človeka.

Ali imajo vse te stvari kak pomen tudi za

kmeta in zakaj smo se spomnili nanje tudi v »Domoljubu«. Vzrok je jako enostaven: Ker je ta nagon vir tujkega prometa, a ta postaja tudi za našeto naših vsaj že jako, jako važen vir dohodkov. Pred vojno smo vedeli, da pride vsake počitnice toliko in toliko gospode na Bled, nekaj tudi v Bohinj, kake posamezniki so se pa nastanili še v Kranjski gori ali v Mojstrani, sicer smo pa komaj vedeli, kaj je to tujski promet, čeprav je že tedaj živelo od tega pol Italije, pol južne Francije, pol Tirolske in tri četrtine Švice. Naš kmet tedaj za to sploh še ni imel nobenega smisla in je letoviščarja naravnost sovražil kot nekakega izzivajočega postopača, ki ga le zajeda. Pisec teh vrstic se n. pr. dobro spominja, da je prišla pred kakimi 30 leti v njegovo rodno gorenjsko vas na počitnice bogata tržaška držina. Pri trdnem kmetu si je najela eno samo sobo ter plačala zanjo več, nego je dobil dotični kmet za mleko vsega svojega hleva v dveh mesecih. Letoviščarska družina je bila majhna in mirna, a ker je seveda uživala svoje počitnice v prijetnem brezdelju, dočim je moral dotični kmet ravno v tistih tednih najhujše garati, bila je pač košnja in žetev, se je začel znašati nad letoviščarsko družino, jo nalašč buditi iz spanja že ob treh zjutraj ter še na najrazličnejše druge načine kazati svoje sovraštvo do takih — postopačev. Posledice seveda niso izostale. Letoviščar je po dobrem tednu odšel ter iztožil plačano najemnino nazaj in nikoli več mu ni padlo v glavo, da bi prišel uživati svoje počitnice. Ali je imel kmet od tega dobiček ali izgubo, nam menda ni treba še posebe razmotrivati.

Od tedaj so se razmere znatno spremenile in letoviščarji po naših vaseh niso več bele vrane temveč jih prihaja že na tisoče in tisoče vsako leto in pustijo tudi milijone v naših vaseh. Naj torej gleda kmet na letovanje meščanov s kakršnimikoli očmi, dejstvo je, da pomenja že danes tujski promet za slovensko kmetiško gospodarstvo mnogo važnejšo postavko nego si navadno mislimo. In ta postavka bo vsako leto večja, kajti Slovenija je edina pokrajina Jugoslavije (poleg Dalmacije), ki ima res vse pogoje za razvoj velikega tujkega prometa. Z lepoto naše slovenske zemlje se niti od daleč ne more primerjati nobena druga in pri nas imamo tudi še iz predvojne dobe tudi razne druge udobnosti in lastnosti, ki jih tujec nujno zahteva.

Večkrat se sliši in bere, da ima tujski promet slab vpliv na нравstveno stran kmetiškega ljudstva. To je res in ni res. Največji tujski promet v Evropi ima poleg Italije Švica, a krščansko življenje švicarskega katoličana zato ni prav nič trpelo in o Tirolski, ki je bila vsako poletje preplavljena s tujci, je znano, da je bila najbolj katoliška dežela Avstrije. Slab vpliv ima tujski promet le na slabe katoličane, zato bi morala biti naša skrb, da izko-

RAZGLED PO SVETU

Zakaj še ni konca gospodarske krize

S tem vprašanjem se pečajo mnogi priznani gospodarstveniki in politiki. Seveda so mnenja različna. Na predmetno vprašanje je nedavno odgovoril tudi francoski minister za javna dela Flaudin. Med drugim je poudaril sledeče:

Koliko držav pa je danes sploh sposobnih, da najamejo posojila. Naš zunanji minister Barthou se je vrnil z velikega potovanja po evropskih državah, ne da bi prinesel s seboj kakšne finančne zaključke. Pred vojno se je vsako potovanje našega zunanjega ministra po Evropi nehalo z zaključki posojil. Danes pa ne more francoski zunanji minister nobeni državi obljubljati posojil. Včasih so si države izpojevale denar, da so z njim utrjevale svoje gospodarstvo. Izvozu denarja so sledila naročila blaga v upniških državah. Iz posojil se je oživljalo gospodarstvo življenje držav in državne blaginje so bile polne. Danes pa vlada primanjkljaj v vseh državnih blagajnah, ker ni več tujih posojil. Večina držav danes ne uživa zaupanja kapitala. Kako pa naj daje

katerokoli podjetje razvojne možnosti, če je brez kredita. Tako je tudi z državami.

Trba je kapitalu preskrbeti možnost naložbe. To pa je mogoče le, če zopet zavladava vera v varnost, v politično in denarno varnost držav, ki jim je potrebno posojilo.

Glede valutne varnosti zavisi vse od anglosaških dežav. Stalnost funta in dolarja bi dala trgovini varnost, ki jo pogreša. Težja pa je stvar s politično varnostjo. Gospodarska kriza je čisto odvisna od politike ter od moči, ki vodijo to politiko. Sredstva za odpravo krize so danes tu in milijarde so pripravljene za naložbe. Toda mnogi vodilni krogi še niso prišli do tega, da bi spoznali, kako je vse odvisno od čute varnosti in da se ne more začeti ustvarjajoče delo kapitala, če ljudje ne vedo, kaj prinese jutrišnji dan.

Vprašanje konca svetovne gospodarske krize je mnogo manj vprašanje financ, ko pa vprašanje ozračja, v katerem živi svet zlasti pa, v katerem živi Evropa.

ITALIJA

s Društvo narodov, kje si? Za staro izročilo govori o prošnji procesiji v Ledinah na dan sv. Janeza, 24. junija. Tudi letos so prosili dovoljenje za procesijo. V Italiji je treba namreč vsako procesijo prijaviti. Fašistična oblastva so procesijo odobrila, toda s pripombo, da se med procesijo ne sme peti slovenski! Procesija se je večila in bogve po kolikih stoletjih se je zgodilo, da ni bilo med procesijo slišati več slovenske nabožne pesmi. Takšna je verska svoboda pod fašistično Italijo! Toda to še ni bilo dovolj. Orožniki so prekinili vernike, ko so molili v slovenskem jeziku in prepovedali moliti slovenski! Ljudstvo se je razburilo do skrajnosti. Še čudno, da ni prišlo do spopada in do prelivanja krvi. Ubogi ljudje! Stika in strašna beda, prava lakota jih tare, in še niti moliti ne smejo več! Gospoda francoskega konzula kot zastopnika nam najbolj prijateljske države prosimo, da pouči o

vsem tem svojo vlado, pa tudi glavnega tajnika Zveze narodov, ki je Francoz.

s Slovenske narodne noše zaplenjujejo Italijani, ker se jim zdi nevarne za italijanski narod in državo. Ta način odvzemanja nazoru kaže blazno sovraštvo, ki navdaja fašizem do vsega slovenskega.

AVSTRIJA

s Narodnosocialistični napadi se množijo naprej. Te dni je bilo zopet izvršenih cela vrsta eksplozij in atentatov. V Kapfenbergu na Štajerskem je postal žrtev avstrohitlerjevskega nasilja tudi tamošnji kaplan Eibel. Umor je med ljudstvom vzbudil silno ogorčenje.

s Razno. Letovišča na Koroškem so razmerno slabše obiskana kot lani. Na Baškem in Klopinskem jezero je doseženo lansko število gostov, dočim je približno četrtino manj tujcev ob Vrbskem in Osojskem jezero. Zelo slabo obiskano je Mihalsko jezero in zgornjekoro-

ške doline. — Koncem julija bodo izdani novi novci za 50 grošev in 5 šilingov. Prvi bodo iz nikla in z državnim grbom, drugi srebrni in s sliko Matere božje v Marijinem Celju. Stari novci in bankovci bodo potegnjeni iz prometa. — Pogorelo je poslopje posestnika Franca Mörta v Zreču. — Požar je izbruhnil v zakristiji tinske cerkve, pa so ga kmalu zadušili. — Tomaž Klemen, mesar na Miklavčevem, se je na motornem kolesu močno poškodoval. Zadel je na galiskem cestnem ovinku ob tovorni avto. — Umrila je Terezija Černic v Tinju. — Utonil je uslužbenec v časkem gradu pri Čajni na Zili.

ALBANIJA

s Puntajo se Albanci namreč, pa ne njegovemu vladarju, ampak nastopajo proti italijanskemu vmešavanju v albanske zadeve. Razpoloženje med Albanci je v tem pogledu prav revolucionarno. Resni mednarodni zapletaji niso izključeni. Balkan balkanskim narodom

ČEŠKOSLOVAŠKA

s Vsi stanovi so zapuščani. Českoslovaška javnost se v zadnjem času posebno zanima za vprašanje gmočnega položaja češkoslovaških državnih uradnikov. Na Českoslovaškem je 330.000 državnih in drugih javnih uradnikov. Polovici teh uradnikov so plače zaplenjene in gredo na račun napravljenih dolgov. Do tega ukrepa pride edino v skrajnih primerih, zato je treba računati, da je 50% državnih nameščencev zadolženih. Skupni dolgov državnih uradnikov znašajo okoli tri milijarde čeških kron. Navadno so uradniki dolžni od 10 do 15 tisoč kron, toda nekateri so dolžni tudi 50.000 Kč. Mnogim ne zadostuje za kritje dolgov niti plača vsega leta. Drugim celo niti plača vsega življenja.

DROBNE NOVICE

Silen vihar je divjal po severni Italiji in je uničil v nekaterih vaseh vso žetev.

Velike demonstracije proti Hitlerju so bile v Ameriki.

Sto ljudi je bilo ubitih pri letosnji proslavi ameriškega narodnega praznika. Večina prometne nesreče.

Ljudje v Nemčiji kupujejo vse, kar dober se boje dviga cen.

Protivladno zaroto je odkrila policija na Portugalskem.

Z revolucijo se hoteli priti na krmilo komunisti v državi Chile, a niso uspeli.

Odtok zlata iz Italije se nadaljuje. 40 km se bo mogoče dvigniti v višini pravkar izgotovljenim sovjetskimi balonom.

3.391.000 prebivalcev ima sedaj kitajsko mesto Sangaj.

Iz avstrijskega zapora so izpustili na srbstvo marksističnega prvaka dr. Karla Rennerja.

Komunisti so napravili barikade v predmestju nizozemskega Amsterdama in ropajo po trgovinah.

Se 600 modernih bojnih aeroplanov rabi Anglija, je izjavil tamošnji letalski minister.

8 milijonov švicarskih frankov posojila dobi Romunija v Franciji — za vojne potrebe.

Kdor napade Belgijo, bo imel opravka s angleškimi oboroženimi silami, je sklenila angleška vlada.

ristimo gospodarsko važnost tujkega prometa, istočasno pa utrdimo in poglobimo tudi versko in нравstveno življenje našega ljudstva.

Vsekakor je pa, kakor smo dejali, tujski promet za Slovenijo že danes silnega gospodarskega pomena in naša skrb bi morala biti, da v tej veliki gospodarski stiski smotreno izkoristimo in izpopolnimo vsaj ta naš gospodarski vir, ki je lahko vedno močnejši, če bomo znali z njim pametno ravnati. Predaleč bi prišli, če bi hoteli na tem mestu podrobno opisovati vse ukrepe, ki so potrebni, toda eno stoji: tu imajo predvsem občinski odbori priliko pokazati svoje sposobnosti. Bog nas je obdaril z vsemi naravnimi pogoji za razvoj tujkega prometa pri nas, občinski odbori v prvi vrsti so pa poklicani izgledati tudi vse umetne pogoje, a ljudstvo samo, če si hoče pridobiti in obdržati ta vir dohodkov, je dolžno nastopati tako, da bo vzbujalo pri tujcu naklonje-

nost in spoštovanje, kajti tudi ljudski značaj ni med zadnjimi pogoji tujkega prometa. V tem pogledu sta smrt za tujski promet zlasti dve lastnosti, ki sta enako odurni, namreč surovost in hlapčevstvo. Tujec, ki pošteno plača vse, kar prosi in kar potrebuje, ima pravico zahtevati vso vlnudnost, a ljudi, ki v kakršnikoli obliki pred njim klečeplazijo — zaničuje. Rad bo prihajal k nam, če bo vedel, da po teh naših pestrih vaseh, po ljubkih brdih, med mogočnimi planinami in med skrivnostnimi gozdovi živi in gospodarji tudi ponosen, pošten, možat in značajan rod, ki ima prav tako svoje posebnosti, kakor njegova lepa zemlja. Niti enega tujca ne bomo privabili s tem, če se mu bomo suženjsko uklanjali ter zatajevali sami sebe, svoj jezik, svojo vero, svoja izročila in svoja resnična prepričanja, ki so naraven plod naše lepe slovenske zemlje.

Dražbe v težkih dneh

Pod tem naslovom priobčuje glasilo slovenskih trgovcev uvodnik, v katerem zahteva, da se morajo ustaviti prisilne dražbe, dokler se ne uredi gospodarske razmere. Pravi:

Tudi v našem listu smo večkrat poudarili, da bi se morala ustaviti vsaka dražba, če se z njo dolžniku dela očitna gospodarska škoda. Če je n. pr. tržna cena za živino od 3—4 dinarje, potem nikakor ne gre, da bi se na dražbi prodajala živina, če nihče ne nudi več ko 1 Din za kilogram. V takšnem primeru treba dražbo odložiti, ker ne gre, da se prodaja kmetu živina v brezenje. Prav tako ne gre, da se prodajajo za slepo ceno druge stvari raznim prekupčevalcem, ki takoj nato na dražbi kupljene reči prodajo naprej z dobičkom. Takšni prekupčevalci so najbolj ogabni spekulanti na ljudsko nesrečo in takšne spekulante je treba z vsemi sredstvi zatirati, ne pa jim pomagati z dražbami v nepravem času do premoženja.

Ze celo pa ne gre, če se zaradi neplačanih davkov uničuje z dražbami premoženje davko-

plačevalca, ker je to tudi z državnimi koristmi v nasprotju. Zakaj dokler je ohranjena pridobitvena sposobnost davkoplačevalca, dokler je še nekaj njegovega premoženja, tako dolgo more država še vedno računati s prispevki davkoplačevalca. Če pa je njegovo premoženje uničeno, potem je država to možnost izgubila in mesto da računa s prispevkom davkoplačevalca, čeprav še tako neznatnim, mora postaviti v proračun izdelek za vzdrževanje uničenega davkoplačevalca.

Vse to je bilo povedano dostikrat, vse to v drugih državah tudi uvažujejo in vse to mora postati veljavno tudi pri nas. Zavladati mora načelo, da je nedopustna vsaka dražba, na kateri bi se prodajalo imetje dolžnika v brezenje. Če ni mogoča primerna cena, potem pač treba dražbo odložiti. Gospodarsko čisto naprečno pa bi bilo, če bi dražba vzela dolžniku še oni tevni ostanek premoženja, ki mu ga je pustila kriza. Z dražbami se ne sme kriza, ki gre že kar v brezkončnost, še povečati.

Zlohotna pogorišča

Neka zgornjeavstrijska zavarovalnica izkazuje za dobo 1929—1932 vzroke nastalih požarov sledeče: 10.6% vseh požarov je povzročila strela, 7.6% jih je bilo namenoma podtaknjenih, 25.2% je nastalo iz raznih vzrokov, 59.2% iz neznanih vzrokov. Robert Grassberger je preiskal vse sodnijske akte, ki se tičejo požarov v letih 1919—1928 in je dognal sledeče: 131 požarov so povzročile osebe, stare nad 24 let. 135 požarov so zakrivili odrasli ljudje vsled svoje lahkomišljenosti; v 75 slučajih je nastal požar vsled iskre, ki je prišla iz slabo oskrbovanih kurilnih naprav; v 51 slučajih vsled iskre, ki je prišla iz dimnikov ozir. parnih kotlov; v 38 slučajih vsled slabe električne napeljave; v 91 slučajih je bila vzrok požara strela; 108 slučajev ognja so pa zanečim otroci, stari manj kot 14 let. Tem 754 slučajem, v katerih je vzrok požara dognan, pa stoji nasproti 424 slučajev, ko vzroka ognja sploh niso mogli dognati; misli pa zgoraj imenovani statistikar, da pride tudi v teh slučajih najmanj 90% na račun raznih spekulacij, s katerimi poskušajo zavarovalnici oškodovati svoje zavarovalnice na ta način, da sami povzročijo ogenj. Tako delo je gotovo podlo in nevredno človeka.

Seveda bi se morali vsi ti zavedati: a) da pomeni vsak požar, naj ga kdo namenoma ali po nesreči povzroči, zmanjšanje narodnega premoženja in s tem tudi obubožanje naroda; b) vsak požar škoduje tudi drugim, ker ljudstvo postane revnejše in zavarovalne premije postanejo ob naraščajočem izplačevanju oškodovane vedno večje; c) kdorkoli namenoma povzroči ogenj, se pregreši nad tujo lastnino ne samo s tem, če svojemu bližnjemu zažge hišo, ampak tudi v tem slučaju, če namenoma ali vsled lahkomišljenosti povzroči požar samemu sebi, ker si na ta način skuša prilastiti krivično zavarovalnino, ki naj se mu izplača za škodo, povzročeno po ognju; d) vsakdo, ki namenoma ali vsled velike zanikrnosti povzroča ogenj, se močno pregreši zoper sedmo božjo zapoved, o kateri pa vemo, da strogo ukazuje, da je treba škodo poravnati in tujo lastnino vrniti.

Ne kaže torej požigov povzročati, ker smo v vedni nevarnosti, da bo stvar prej ali slej prišla na dan in še manj zato, ker moramo vedeti, da je škodo treba povrniti do zadnjega vinarja, če hočemo svojo vest imeti v redu — sicer smo v nevarnosti, da po božji sodbi in obsodbi pridemo tudi sami — v večni ogenj.

Vsi so nacionalni

Ponovne občinske volitve so imeli te dni tudi v Lendavi v Slovenski krajini. Povsod sta bili dve listi, lista Jugoslovanske nacionalne stranke in druga, domača so jo imenovali. Razen v eni občini je zmagala povsod druga lista. V Slovenski krajini pa so tudi volivci madjarske narodnosti, ki niso nastopali enotno, temveč so se cepili in glasovali deloma za prvo, deloma za drugo listo. Kakor jih je pač bila volja! Zdej se nekateri prerekajo, katera kandidatna lista, oziroma, kateri volivci so bolj narodni. Glasilo Slovenske krajine piše v tem pogledu med drugim tudi sledeče:

»Mi priznavamo narodno in državno življenje g. dr. Peterlina in njegovim volivcem (Jug. nac. stranke), a nikdar ne bomo priznali, da bi bili oni boljši narodnjaki, kakor volivci liste g. Bačiča. Mi priznavamo, da

so gg. uradniki, ki so listi dr. Peterlina zapuili svoje glasove, prežeti narodnega in državnega duha, a prav tistega narodnega in državnega duha so polni tudi oni gg. uradniki, ki so glasovali za listo g. Bačiča, na pr. g. dr. Trstenjak, okrajni načelnik, ki je bil tudi srbski dobrovoljec. Mi priznavamo, da je nacionalna stranka g. dr. Peterlina v polni meri upoštevala manjšinske pravice Madjarov, saj jim je delila samo v madjarščini tiskane letake, dočim je lista g. Bačiča na svoj letak, namenjen madjarskim volivcem, natisnila poleg madjarskega besedila tudi slovensko in to v dokaz, da je pri nas slovensčina uradni jezik. — Na koncu »Novine« trdijo, da bo zmaga domače liste g. Bačiča v večjo korist narodu in državi, kakor če bi bila prodrla nacionalna lista g. dr. Peterlina.

Gorenjci pri škofo Srebrniču

Skupina 450 Gorenjcev je romala te dni na Trsat in je obenem obiskala rojaka krškega škofa dr. Srebrniča. O tem obisku poroča zadnji »Gorenjec« tudi sledeče:

Napolnila se je prostorna dvorana v dvorcu. Živijo klici so odmevali ob skalnate stene, zadonela je pesem »Slovenec sem«, od veselja mu je zarel obraz, ko je stopil med svoje rojake, kakor nas je nčval. Besede iz njegovih ust so bile tako domače, pogled njegov tako mil, da smo ga strme gledali, samo da se nasitimo besed našega škofa. Slovenska beseda mu teče gladko, čeprav je že 10 let škof na Krku. Naše oči so postale rosne, a stalni živijo klici so mu bili jasen dokaz, da smo njegovih misli in da od teh misli ne bomo nikdar in nikoli odstopili. Na njegov pozdrav se mu je zahvalil dr. Fajdiga. Povedal mu je, da smo vedno njegovi in da naj bo on stražar ne samo Jadranskega morja, ampak tudi na

je še zadonel po dvorani, kajti iti je treba naprej. Parnik se je začel pomikati, na oknu pa pozdravlja in blagoslavlja naš škof. Kakor bela cvetka se vidi njegov robček, a on še vedno pozdravlja, dokler nas končno morje ne zakrije. V nas vseh pa je in bo ostala samo ena misel: naš škof dr. Srebrnič je naš po rodu in po duhu. Duh njegov je bojovit in, kakor se je sam izrazil.

Zanimivo prerekanje

Kranjski dopisnik socialistične »Delavske politike« se je obregnil v »Gorenjec«, češ, da gospodje okrog »Gorenjca« mislijo, da morejo delavci živeti le od molitve in da zato za proletarca nikjer ne more biti boljše kot v socialističnih vrstah. Zadnji »Gorenjec« navaja kot dokaz socialistične ljubezni do delavskega ljubljanskega »Delavskega zbornice«, kjer imajo upravo socialisti trdno v svojih rokah. »Gorenjec« piše:

Za leto 1934/35 je v proračunu dohodkov, ki jih plačajo delavci pri OUZD za delavsko zbornico, predvidenih skupno 1.540.000 Din, pri bratovskih skladnicah pa Din 270.000; skupaj bo torej v enem letu zbralo delavstvo samo Din 1.810.000. Za podporo brezposelnim za celo leto je določenih le 100.000 Din. Neoposredno torej prejme brezposelno delavstvo le eno osemnajstino tega, kar delavstvo plača! Celotna socialna politika znaša v proračunu le Din 286.000, vse drugo — nad en milijon in sedemsto tisoč dinarjev pobere pa uprava delavske zbornice in njene naprave v tej ali drugi obliki! Noben kapitalist nima tako drage režije, kakor jo ima delavska zbornica, ki jo vodijo marksisti.

Na vsakih 80 ljudi pride ena gostilna v Franciji.

16.500 dinarjev stane vojnja na letošnji svetovni evharistični kongres v Buenos Airesu.

Krize ne pozna dunajski Burgtheater. Nam bo treba na Dunaj v šolo!

Do milijona ljudi umrje letno radi raka.

Razpisane so vojaške šole za mladeniče Vojno-ubratni Vojno-tehniški zavod v Kragujevcu in Kruševcu, godbena v Vrhu, Bolničarska, Vazduhoplovna, pri mornarici Strojna in Stručna podčastniška šola. Pojasnila se dobijo pri Per Francu, kapetanu v p., Ljubljana, Maistrova ulica 14, priložiti znamko za odgovor.

KAJ JE NOVEGA

Od ust so si odtrgale

Belgrajski časopis »Pravda« je priobčil nedavno celo vrsto izmišljotin o slovenskih usmiljenkah, ki vrše požrtvovalno delo na belgrajski Čukarici. »Pravda« piše, da imajo usmiljenke kino v cerkvi, da so v njih sirotišnici zanemarjeni in krastavi otroci itd., kar je vse skupaj seveda ena sama velika laž, ki ima namen sramotiti katoliške redovnice.

V odgovor »Pravdi« naj ponatisnemo nekaj stavkov, ki jih ni napisal klerikalce ali jezuit ali punktaš, ampak odločen naprednjak in nacionalist, ki mu »Pravda« morda verjame, to je minister gosp. Pucelej.

V zadnjem »Kmetiskem listu« zavrača bivši minister gosp. Ivan Pucelej razne vesti, ki se širijo zadnje čase o gotovih vodilnih politikih med narodom. Umljivo, da se ne moremo spuščati v razne podrobnosti, ki jih navaja gosp. minister in ki se tičejo tudi njegove osebe. Navedemo naj samo značilne stavke, ki jih priobčuje g. minister glede belgrajskih usmiljenk. Gosp. minister piše:

V belgrajski državni bolnišnici je zapo-

slenih 106 usmiljenk, Slovenk iz reda sv. Vincencija Pavlanskega. Vzorno žive in vzorno delajo in Slovenci smo lahko ponosni nanje. Kot minister socialne politike sem jim bil na njihovo prošnjo dovolil, da so smele ostanke kruha, ki bi jim ostajal od prehrane, nositi v svojo hišo na Čukarici in tam deliti med reveže. Pa sem iz previdnosti odredil, da je vratar vsak dan pregledal, pretehtal in vse točno zabeležil. Zato vem, da niso pošiljale tja samo ostankov, nego da so si tudi odtrgavale od ust. Gotovo vzvišen, plemenit vzgled krščanske ljubezni in naj mi te dobre slovenske žene v njihovi skromnosti ne zamerijo, da to podam slovenski javnosti.

In kako jih je človeška zloba za to poplačala? Obdolžila jih je tatvine! Ne samo tatvine, nego so se našle propalce, ki so jih skušale osumničiti celo nenravnega življenja. In če ne more ubežati obrekovanju uboga usmiljenka, ki tako rekoč izsuši svoje zemeljsko življenje v ljubezni do Boga in svojega bližnjega, kaj naj porečemo mi navadni politikali-

Naš cilj je popolno pokristianjenje naroda

Povodom pete obletnice izhajanja hrvatskega katoliškega dnevnika »Naše straže« je opravil zagrebški nadškof-pomočnik sv. mašo za žive in mrtve prijatelje katoliškega dnevnika ter imel ob tej priliki tudi nagovor. G. nadškof dr. Alojzij Stepinac je vzel za primer borbo Davida z Golijatom. Pred nami — je rekel g. nadškof — je liberalno časopisje, ki hoče razkristianiti naš narod. Občrčeno je kakor svetopisemski Golijat do zob. Temu časopisju stoji nasproti primeroma slabotni katoliški listi. Ali naj pri tej misli klonemo? Ne in ne? Med nami ne sme biti strahu. Naši cilji

so jasni: hočemo čim bolj častiti in slaviti Gospoda Boga. Naš namen je popolno pokristianjenje našega naroda. To je ono, kar hočemo. Ker je to naš cilj, mora biti tudi veliko naše zaupanje v Boga. Nemogoče je, da nas Gospod pri tem delu pusti na cedilu. Seveda moramo v dosego velikega cilja tudi sami uporabiti vsa sredstva: neumorno in smoteno delati, zbirati naročnike in naročnino in mnogo moliti, zakaj molitev je naše najmočnejše orožje. Z molitvijo dosežemo vse. Naš cilj je torej, da ostane naš narod za vse čase katoliški.

OSEBNE VESTI

♦ Za novega mariborskega stolnega kanonika je imenovan dosedanjí ptujski prošt gosp. dr. Ivan Zagar. Cestitamo!

♦ 12 bogoslovcev, 1 trapistu in 1 kapucinu je podelil knezoškof dr. Ivan Tomažič mašniško posvečenje v nedeljo dne 8. julija v mariborski stolnici.

♦ Vinograd Gospodov je preteklo nedeljo zopet dobil 24 novih mladih delavcev, ki so bili posvečeni v ljubljanski stolnici. Izmed teh je 15 bogoslovcev ljubljanske škofije, 6 salezijancev ter trije cistercijani. Mašniško posvečenje so prejeli sledeči svetni duhovniki: Dolžina Ivan iz Velikih Lašč, Jenko Janez iz Mavčič, Kofalt Jože iz Semic, Oblak Janez iz Horjula, Orehar Anton iz Predoslja, Pregeljc Janez iz Begunj nad Cerknico, Premrov Jože iz Cerknice, Turk Alojzij iz Prečne, Babnik Karel iz Mekinj, Cepon Ludovik iz Horjula, Kopusar Milan iz Ljubljane-Siška, Stopar Anton iz Boštanja, Zavbi Avguštin iz Zg. Tuhinja ter N. Bolonič iz krške škofije in Janežič Žito-mir iz skopljanske škofije.

♦ Štiridesetletnica svojega delovanja je slavila 7. in 8. julija prostovoljna gasilska četa v Ribnici

Dobrim srcem

Leta 1924. sem začel apostolsko službo kot škof skopljanski. Do sedaj sem stanoval v Prizrenu; prišel je čas, da se preselim v Skoplje.

Za premnogote potrebe skopljanske škofije mi je treba pomoči dobrotnikov. Ne mislim samo na katedralo, ki se bo zidala na čast svetemu Jožetu. Imam mnogo nujnejših potreb, posebno zaradi pomanjkanja cerkva in kapelic, vzdrževanje semenišča in drugih potrebnih zavodov.

Prosim za Vašo blagohotno pomoč. Prav dobro bi mi služili mesečni prispevki. Ako sami ne morete, imate poznanih oseb, ki bi mogle kaj prispevati.

Kakor sem jaz priporočil duhovno in materialno skrb za potrebe skopljanske škofije prečistemu Sreč Marije Device, Matere Odrešenikove, tako prosim tudi Vas za pobožne molitve v ta namen.

† Skoplju, na praznik presv. Sreča Jezusovega.

† Ivan František Gnidovec,
škof skopljanski.

Opomba: Tozadevne položnice so priložene današnjemu listu.

DOMAČE NOVICE

♦ V prid delavcem, ki se bore za zaščito žek, sta s posebnim pismom pri Trboveljski premoškopni družbi posredovala tudi slovenska škofa dr. Rožman in dr. Tomažič.

♦ Jugoslovanski katehetje so zborovali štiri dni v Mariboru in točno pretresali razna vprašanja, tikajoča se njihovega delokroga v področju vere, cerkve in šole, ki — kakor je rekel pokojni škof Anton Martin Slomšek — »druga brez druge biti ne sme«. Zadnji dan so bile prečitane in soglasno odobrene vse resolucije kongresa. Naj priobčimo za danes samo zahtevo, ki se tiče verskega pouka v srednjih šolah. Katehetje so izjavili: Poudarjamo, da je verski pouk v višjih razredih srednjih šol posebno potreben, da v najusodnejši dobi odpira mladini poglede na najvažnejša vprašanja življenja in da verska vzgoja spravlja mlado dušo v ravnotežje v dobi razvoja ter ji določa pravo smer na razpotju življenja. Izkusnje so namreč doslej pokazale, da je vzgoja brez temeljnih verskih resnic brezuspešna. Poskus odstranitve verskega pouka iz višjih razredov srednjih šol je protizakonit napad na svobodo vesti in na spoštovanje verske svobode in znanosti, ki je vsem zajamčena v ustavi. — V kongresnih dneh so otvorili tudi katehetsko razstavo, ki je nudila živahen vpogled v dejanje in snovanje naših gospodov katehetov neutrudnih usmerjevalcev naše šolske mladine v nove življenjske zarje.

♦ Letošnji redni občni zbor »Slomškov družbe« se je vršil dne 4. julija v beli dvorani ljubljanskega hotela Uniona. Združen je bil s predavanjem Kristine Hafnerjeve »O poglobilvi verske vzgoje«. Vsa poročila so bila soglasno sprejeta. Drugi dan so se Slomškarice in Slomškarji šli po stari lepi navadi priporočiti Materi božji na Brezje.

— Pri utrujenosti, razdražljivosti, tesnobe, pomanjkanju spanja, srčnih težkočah, tišanju v prših pospeši naraven »Franz-Josef«-grenčica izdatno kroženja krvi v spodnjem delu telesa in pomirljivo učinkuje na valovanje. Profesorji za bolezni prebavil izjavljajo, da se izborna obnesa »Franz-Josef«-voda kot čistilno sredstvo pri pojavih, ki izhajajo iz samootrovnega kanala debelega črevesa.

♦ Občinske volitve v Komendi so se vršile takole: Nosilec liste bivši poslanec Ivan Štrcin, posestnik v Kaplji vasi je dobil večino 15 odbornikov, nasprotnikov bo po sporazumu — v občinskem odboru osem.

♦ Lep poslovilni večer je priredila dne 2. julija Slovenska krajina po svojih zastopnikih v Split prestavljenemu okrajnemu načelniku v Lendavi gsp. dr. Trstenjaku. Na koncu se je gosp. načelnik zahvalil za izkazano ljubezen in je napisal narodu Slovenske krajine, ki je bil in bo za kralja in državo. Tudi mi želimo, da bi se gosp. načelnik dr. Trstenjak na novem službenem mestu v vsakem pogledu dobro počutil.

♦ Nad 100 učencev se je vpisalo v prvi razred gimnazije v Soboti, kar je nov dokaz, da bi bila potrebna v tem mestu popolna gimnazija.

♦ Kopanje v Dravi je prepovedano. Mariborsko mestno načelstvo razgláša: Z ozirom na naredbo predstojništva mestne policije v Mariboru se kopanje v Dravi splošno prepoveduje, ker je Drava v Mariboru povsod nevarna. Kopalci se smejo kopati le v kopalšču za

Mariborskem otoku. Ostala kopališča ob Dravi se smeje uporabljati le kot solčna kopališča s prhami brez kopanja v Dravi in to tudi iz zdravstvenega vidika z ozirom na kanale, ki se izteka v Dravo.

d Dne 26. junija so se končale letošnje birmanske slovesnosti v lavantinski škofiji. V dekaniji Dravsko polje je bilo birmanih 2019, Nova cerkev 1908, Murska Sobota 2005, Ljutomer 4097 in v mariborski stolnici 1189 otrok.

d Tako je prav. Ptujski mestni občinski svet je na svoji zadnji seji odredil, da je kopanje na prostem v območju mestne občine dovoljeno le v mestnem kopališču. Presiopki te odredbe se bodo kaznovali v smislu zakona o notranji upravi. Mestno načelstvo opozarja, da mora biti kopalna obleka dostojna in da se bo v nasprotnem primeru prizadetim osebam zadržala uporaba kopališča.

d Dve leti že plodonosno deluje kolo-dvorski misijon v Mariboru.

d Dne 2. julija je bila otvorjena zračna zveza Ljubljane s Celovcem. S prvim letalom se je odpeljal tudi ljubljanski župan dr. Puc. Nazaj iz Celovca v Ljubljano je vozilo letalo samo 25 minut.

d Solski oder imajo na ljudski šoli v Novem mestu. Naj služi veri in omikil!

d Opozarjamo cenjene čitatelje, ki bolehalo na boleznih srca, jeter, ledvic, žolčnih in želodčnih kamnih, da uživajo stalno Radenski Zdravilni vrelce, ki je tudi izborna pijača sam zase ali pomešan z vinom.

d Kje vse rasto sladke fige. »Slovenec« je priobčil vest, da imajo figova drevesa v Ljubljani, in sicer v Gradišču (pri Lovšinu), ki je nad 2 m veliko ter na Sv. Petra nasipu, nekoliko manjše. Goje jih v posodah in jih pozimi prenašajo v klet, da ne pozebejo. Sad obrodi, dozori pa ne, ker jim manjka pravega solnca. Poročam vam pa, da rastejo figova drevesa tudi v Preddvoru, kjer je 500 m nad morjem, in sicer ob zidu grada gosp. Dolenc, industrialca iz Škofje Loke, prav tako ob njegovi villi. Ta drevesa merijo nad 3 m, cvetejo in rode sad, kateri pa tudi dozori. Figova drevesa ima tudi gosp. Jozif, šolski upravitelj v svojem vrtu. So to pristne vipavske madone ali laške kot jim pravijo, dalje kambore in bellice. Poleg tega ima pa še krasne trte, ki rode lepo in zlahkno grozdje. Figovih dreves ne prenašajo pozimi v klet, ampak jih zavijejo v slamo in tudi v najhujši zimi ne pozebejo. Iz tega se vidi, kako gorško pripeka solnce v tem lepem kotičku naše Gorenjske. — Preddvorčan.

d S celo rodbino v porodišču. V mariborski porodiščnici so bili presenečeni, ko se je te dni pojavila na pragu revna ženska ter pripeljala s seboj kopicico malih otrok. Povedala je, da je brez sredstev, mož pa jo je zapustil. Ker se ji je približala težka ura, se je podala v porodiščnico ter vzela tudi otroke s seboj, ker jih nima nikomur dati v varstvo. V porodiščnici so rešili koščljivo zadevo tako, da so mater sprejeli v svoje varstvo, za otroke ho pa za ta čas skrbela mestna občina v svojem Mladinskem domu.

d 12.420 ljudskošolskih učencev je imel minulo šolsko leto Zagreb, ki ima 27 učilnic. Zagrebški listi pišejo, da se občuti pomanjkanje prostorov, pa tudi učiteljskih moči.

d Narodna skupščina je sprejela zakon, po katerem se ustanovi za mesto Spbolica, ki je tretje največje mesto v državi, poseben okraj.

Njegova obilna,
blaga pena
naredi perilo belo
ko sneg

Za pranje
vedno

GAZELA
terpentinovo milo

a Dr. Ivan Drobnič, specialist za notranje bolezni, Miklošičeva cesta 7 ordinira samo o dopoldne do 15. avgusta.

d Hraste, oteklina, lišaji, kron. hraste itd. Za te bolezni, ki marsikoga mučijo, pa so odporne proti vsakemu zdravljenju, so zelo primerno zdravilo obkladki »Fitonina«. »Fitonina« razkufuje, odstranja srbeč, bolečine prenehajo. Steklenica »Fitonina« 20 Din v lekarnah. Po pošti 2 steklenici po povzetju 50 Din. Poučno knjižico št. 17 pošlje brezplačno »Fitone«, dr. z o. z., Zagreb 1/78. (Rg. pod. št. 1261, 28. julija 1933.)

d Denar mladoletnikov se bo odalej smel nalagati samo pri Državni hipotekarni banki. Tako so sklenili poslanci in senatorji v Belgradu.

d 27 novih zadrug se je učlanilo lani v dalmatinski Zadrugni zvezi.

d Zelo »dobro poučene belgrajski časopis je tudi »Stampa«. Dne 28. junija je napisala, da je novi zagrebški nadškof-pomočnik dr. Alojzij Stepinac jezuit in da je rojen v Zumberku, »kjer živi nekaj Srbov, ki so prešli iz pravoslavne v katoliško vero«. In resnica? Nadškof dr. Stepinac ni doma v Zumberku, niti ne pripada jezuitskemu redu.

d 6027 obrtnikov je na področju belgrajske obrtniške zbornice, od katerih pa izvršuje obrt le 4834 obrtnikov.

d Odkup opija se je začel v Kumanovem. Kmetom plačujejo opij po 240 do 260 Din za kilogram.

d 1000 vagonov pšenice proda Jugoslavija v Avstrijo. Deloma je naša pšenica že tam, deloma na vodni poti po Donavi. Brezvestni spekulantni so seveda takoj in brez vsake stvarne potrebe zvišali cene pšenici in moki in tako zopet najbolj zadeli malega človeka.

d Delna prepoved izvoza orehovega lesa. Ministrski svet je prepovedal izvoz orehovih debel. Prepoved pa ne velja za orehova debla, ki so za sečno zrela in ki jih je kot takšne označil pristojni kmetijski referent v sporazumu z gozdarskim referentom. Pred objavo te prepovedi že natovorjeni ali za natovorjenje pripravljeni orehovi hlodi se morajo izvoziti, če odgovarjajo do tedaj veljavnim predpisom.

d Belgrajski list »Pravoslavlje« z dne 3. t. m. piše: »V Sloveniji se bolj in bolj širi pokret za prestop v pravoslavlje. Ta pokret je vzrastle iz samega naroda. V Celju je osnova-

no »Društvo pravoslavnih Slovencev«, ki so mu člani moščani vseh stanov in ki si prizadevajo, da privede čim več prijateljev v pravoslavlje vero iz rimske-katoliške. V slovensko sta že prestavljena pravoslavni katekizem in molitvenik, ki bosta dotiskana v najkrajšem času. Kolonija Slovencev-Istranov v Bistrici pri Djevdjeliji (na Kosovem polju) je presela v pravoslavlje. Kmalu se bodo osnovala slična društva v Ljubljani in v Mariboru. — Čudno, da »o velikem pokretu, ki je vzrastle iz samega naroda«, Slovenci prav nič ne vedo!

d Občni zbor Zveze avtobusnih podjetij se vrši 22. julija v Belgradu. V prestolico pride nad 300 odposlancev. Razpravljali bodo največ o težki krizi zaradi visokih davčnih obremenitev.

d Novi pravilnik o brezplačni vožnji na državnih železnicah za osebe drž. prometnih ustanov, daje temu osebu namesto ukinjenih režijskih kart za 10% voznino te-le ugodnosti: 1. pravico za železnicarje in člane njegove rodbine razen prejšnjih treh brezplačnih kart, ki ostane še dalje v veljavi, še do treh novih brezplačnih kart za zasebna potovanja, to je skupno 6 brezplačnih kart na leto; 2. pravilnik določa, da sme prometni minister aktivnim nameščencem in članom njihovih rodbin dovoliti v posebno upravičenih posameznih primerih tudi večje število brezplačnih voznih kart; 3. prometni minister sme v izjemnih primerih dovoliti brezplačno vožnjo tudi tistim prometnih uslužbencem, ki nimajo pravice do brezplačne vožnje, ter spremljevalcem bolnih nameščencev ali bolnih članov njihovih rodbin; 4. otroci aktivnih nameščencev, ki stanejo pri njih in redno obiskujejo šolo zunaj kraja njihovega stanovanja najdelj do 20 km, dobe stalne brezplačne karte za progo do kraja, kjer hodijo v šolo. Skupščinarji oblastnih skupščin, bolniških fondov in delegati za skupščino teh fondov in za oblastno skupščino pokojninskega fonda dobe brezplačne karte od kraja službovanja pa do mesta, kjer se skupščina odnosno seje vrše, in nazaj. Naposled imajo stalni nameščenci drž. prometnih ustanov in člani njihovih rodbin za zasebna potovanja po železnici 50% popust od redne cene.

VINA dolnjaška, štajerska in sploh vseh vrst, kupite pri CENTRALNI VINARJI v Ljubljani

RAZNO

d Davčna uprava razglša: Dne 1. julija je zapadlo plačilo III. četrtletnega obroka zgradarine, rentnine, družbenega davka, davka na neoženjene osebe, davka na poslovni promet in vojnice. — Dne 15. avgusta zapade I. polletni obrok zemljarine v plačilo.

d Vedno prepozn. Uprava mesta Trst bi rabila dnevno 10.000 litrov pasteriziranega mleka, ki ga išče celo v Mariboru. V tem mestu pa šalibog ni nobene mlekarne, ki bi to količino nabavila. Kaj pa mlekarne zadruga? Ali je res, da do ustanovitve ni prišlo, ker občina ni hotela jamčiti za 200.000 Din?

d Zaradi komunistične propagande je stalo oni dan pred mariborskim sodiščem šest mladih ljudi. Učitelja ljudske šole v Mariboru Milan Apih in France Vrunč sta bila obsojena vsak na 6 mesecev strogega zapora, ostali štirje pa so bili oproščeni.

d Kaj pa mi? Grški listi poročajo, da je grška vlada sklenila, da prične uresničevati veliki načrt o spopolnitvi grškega cestnega omrežja. V programu so tudi velike avtomobilske ceste. Predvsem pa namerava zgraditi Grčija veliko avtomobilsko cesto iz Aten v Solun in naprej do bolgarske meje, da bi tako pritegnila v Atene rastoči tujski avtomobilski promet na Carigrad. Kdaj bomo mogli tudi mi poročati o gradnji velike avtomobilske ceste, ki bi vodila iz severne meje na naš Jadran. Ali pri nas res ne bomo spoznali, da je v današnjih časih živahen tujski promet brez dobrih avtomobilskih cest nemogoč?

d Pepel iz krompir. Kmet iz Zaklanca pri Horjulu nam piše: Zasedoval sem boj glede

V Oseku na Češkoslovaškem postavijo po naročilu češkoslovaške vlade tale spomenik nesrečnim rudarjem, ki so pustili življenje v Nelsonovem rovu. Spomenik je delo češkoslovaškega kiparja Pokornega. Še te dni je Nelson zahteval novo žrtev. Sedem rudarjev je šlo v rov. Takoj ob vходу so opazili, da se razvijajo nevarni plini. Šest se jih je rešilo, sedmega pa so plini zadušili.

pepela in krompirja v 21. in 25. številki »Gospodarja in gospodinje«. Sporočam vam, da sem tudi jaz na nasvet »Gospodarja« potrosil semenski krompir s pepelom. Krompir je ozelenil ves do zadnjega, ker je bil zdrav, od občine nakupljen. Domač nekoliko bolan krompir mi je ozelenil komaj za polovico. Popolnoma sem prepričan, pomešati semenski krompir s pepelom. Krompir sem posadil na fajslabši svet, a vendar prav nič ne zaostaja v rasti z onim v najboljših legah.

— Ko se začno cevi poapnjavati, deluje uporaba naravne »Franz Joselove« grenčice na redno izpraznjenje črcev in zmanjša naval krvi.

d »Godba« še miši »pana«. V vasi Koprivni blizu Bihaca živi 27 letni seljak Lazo Stikovac, ki je po vsej okolici znan kot čarovnik, ki ponoči na debelo pokončava miši. Gospodarji, ki jih tepe ta nadloga, ga najamejo, da ponoči pobija njihove miši, in ga za to tudi plačajo. Ponoči se Stikovac zapre v poslopje, kjer gospodarijo miši. Ko zjutraj poslopje spet odpro, najdejo okrog čarovnika cel kup pobitih miši. Mnogi v začetku niso verjeli in so mislili, da jih Stikovac vara. Toda napravili so poskuse in se uverili, da to ne drži. Preden so ga zaprli v poslopje kjer naj bi ponoči ubijal miši, so ga natanko preiskali. Neke noči je Lazo ubil kar 135 miši, v nekem mlinu pa 110. Na vse prošnje, naj jim vendar pove, kako to napravi, odgovarja »čarovnik« z molkom. Pravi, da je to družinska tajnost, ki mu jo je zapupal njegov oče in je ne sme izdati. Nekaj kmetijskih fantov se je nekoč skrilo v poslopje, kamor so zaprli Stikovca. Ponoči pa niso slišali drugega, kakor droben piskajoč glasek, s katerim je Stikovac vabil miši in jih nato pobijal. Zjutraj pa so našli pri njem nad 100 pobitih miši.

NESREČE

d Moderna stikalnica je zgorela do tal s poslopjem vred posestniku Alojziju Krajncu v Skorisnjaku v Halozah.

d Gospodarsko poslopje so ugonobili ognjeni zublji mesarju in posestniku Francu Ambrožu v Lahovičah pri Kamniku.

d Vse je zgorelo posestniku Alojziju Papežu na Medvedjeku pri Tržišču na Dolenjskem. Žena s štirimi otroci sama doma in slabo zavarovana. Mcš je v Belgiji.

d Gorelo je na Javorju št. 9 v občini Gozd pod kamniškimi planinami in sicer pri posestnici vdovi Ivani Urhovi.

d Hlev z vsjo zalogo krme in gospodarskim orodjem je zgorel posestniku Ivanu Ribiču v Zgornji Ročici v mariborskem okraju.

d V Dravo je padel pri Fali in utonil 47 letni strojevodja Josip Mecilovšek iz Ljubljane.

d Ko se je peljal s kolesom na prvi vojaški nabor je sin vdove Jožef Korbar iz Selške gore, občina Mirna, tako nesrečno zadel z glavo v zid, da je za ranami umrl v bolnišnici v Novem mestu.

d Po nesreči je zadel revolverski strel Marijo Pavalec v Novi vasi v okolici Maribora.

d Tramovi so se zrušili na 4 letnega sinčka g. Demšarja na Rakeku. Revček je podlegel poškodbam.

d Smrtonosen kačji pik. V Dolgi vasi v Slov. krajini je kača picila ženo posestnika Mataja, ko so sušili seno. Ženo so takoj peljali k zdravniku v Lendavo, toda je med potjo umrla.

d Električni tok visoke napetosti je udaril v Ljubljani 30 letnega elektromonterja An-

Na skali gore Mount Rushmore v južni Takoti bodo prav kmalu izklesali ogromen spomenik, ki bo predstavljal glave najslavnejših ameriških predsednikov, to je Washingtona, Jeffersona, Lincolna in Roosevelta. To bo največji spomenik na svetu in bo sedemkrat večji kakor egiptski sfinga. Nala podoba kaže glavo predsednika Washingtona, ki bo kmalu dovršena. Delavci se vidijo kakor mrleje ob vratu te glave.

tona Tomca. V Puterhofu pri Trzišču pa je bil na isti način poškodovan 17 letni elektrotehnični vajenec Josip Baberc. Oba sta padla v nezavest in je njih stanje resno.

d Iz mariborske kasnilnice so skušali pobegniti znani zločinci Lakner, Lombar in Pančur. Pri tem so ubili paznika Petrina. Lakner je skočil 20 metrov globoko na 2 cm debelo steklo, ki se je razbilo, a sam se je pri tem le nekoliko porezal. Padel je na glavo, ki pa je ostala cela. Pač trda buča!

d Okrog raznih nesreč. Ko je padla s težnje, si je natrla hrbtenico Marija König, posestnikova žena iz Škofljice. — Konji so se splašili na Bledu 13 letnemu posesnikovu sinu Stanku Kajbižu. Pri padcu je dobil deča hude notranje poškodbe, pa še nogo si je zlomil. — Pri padcu z motornega kolesa si je zlomil ključnico 39 letni Herbert Dasch iz Ptuj. — Z lestve je padla in dobila hude notranje poškodbe 12 letna Karmen Seršenova iz Kranja. — Ko je padel z lipe, si je zlomil desno roko in levo nogo 13 letni posestnikov sin Peter Kozina v Ribnici. — Z voza je padla in dobila noranje poškodbe 48 letna godbenica Katarina Müller z Viča. — Nogo si je zlomila stoproga univ. prof. dr. Kušaja. — 13 letna Fele Franciška z Ostrožnega pri Celju je padla s

Pri vsaki prirodni mineralni vodi je glavno, koliko ima raznih zdravilnih sestavin: čim več jih ima, več velja Radenski Zdravilni vrelec. V njem ima preko 20, poleg težkih kovin, ki so bile v njem ugotovljene lanatko leto in katerih nima nobena druga mineralna voda v Jugoslaviji. Zato pa je Radenski Zdravilni vrelec za zdravje tako koristen in tako izbornega okusa. Primerjajte analizo drugih mineralnih vod z Radenskimi, pa se boste takoj odločili ter odšli vedno in povsod zahtevali izrecno Radenski Zdravilni vrelec. Zahtevajte obširno brošuro o Radenski pri uradni Zdravilnišči Slatina Radenci.

bežnje in si zlomila nogo. — 23 letni Leskovar Franc iz Preloge pri Tepanju pri Celju je zdrknil s kolesa in si zlomil ključnico. — Truga peka se je zvrnila na 41 letnega voznika Matijo Pavlina v Ljubljani. Obe nogi zlomljeni in še druge poškodbe. — V Sostrem je padla s češnje delavčeva hči Marija Habič in si zlomila nogo. — Pri trčenju motorja mariborskim z mestnim traktorjem je dobil prelom lobanje sin kamnoseka 32 letni Herman Rozman iz Pobrežja. — Pri padcu s skednja si je zelo nevarno poškodovala nogo 50 letna Ana Veršič iz Grajana pri Ptujju. — Kup hlo dov se je zrušil na 43 letnega delavca Lukeža Podakarja iz Preske. Hude notranje poškodbe. — Pri padcu vznak si je zlomil nogo 83 letni prevzičkar Janez Krops, iz Šalke vasi pri Kočevju. — Težek lesen ključ za pripogibanje vej je padel z drevesa na glavo 5 letnemu Milanu Japlju v Pijavi gorici. Prebita črepinja,

NOVI GROBOVI

d Prah si in v prah se povrneš. Na klanecu pri Kranju je umrl Ivan Graiser, veletrgovec z vinom. — V Slovenjgradcu je odšla pred večnega Sodnika Pavla Arnečič roj. Barle, vdova po nadučitelju. — V Lešah pri Prevaljah je preminul AnAt. Čop, rudniški paznik v p. — Na Viču je zapustil solzno dolino zobotehnik Vilko Kozina. — V Škofji Loki so pokopali Katarino Sušnik roj. Vavpetič. — V Kranju so djali v gomilo gosp. profesorja Franc Watzla. — V Trebnjem je mirno v Gospodu zaspal Josip Zajec, nadučitelj v pokoju. — V Kranju je zapel mrtvaški zvon strojnemu podjetniku Ivanu Zupanu. — V Ljubljani je umrla 66 letna Marijina sestra Monika Papež. Naj počivajo v miru!

— Pri popisanju arterij v možganih in srcu dosežemo pri vsakdanji uporabi male množine »Franz Joselove« vode iztrebljenje črevesa brez hudega pritiska.

KRIŽEV POT

(Nadaljevanje.)

Dve uri je manjkalo do poldneva, ko je Gaston de Castignac, z desetimi drugimi vitezi in Gilbertovimi desetimi možmi dospel do vznožja gorovja, kjer se je odpirala široka, zelena dolina; na desni so imeli oni z drevjem poraščeni greben, kjer je bilo skritih dvesto Seldžukov. Nekoliko pozneje je dospela tja kraljica z Ano iz Aucha in kakimi sto vitezi. Ko je videla lepo dolino je menila, da bi bilo najbolje, ako bi jezdili po dolini naprej. Castignac pa ji je povedal, kar so bili sporočili izvidniki in da morajo na tistem mestu jezditi po strmini navzgor. Dolina je bila s svojo prijazno vodo in širokimi tratami zelo vabljiva in nekateri izmed vitezov so začeli godrajati. Ko pa je Eleanor slišala, da je Gilbert izbral strmo pot, je vedela, da je njegova prava, in jim je velela molčati. Ker pa je bilo tam dovolj prostora in je bila strma pot dolga, kakor so sporočili izvidniki, se jim je videlo najbolje, ako se nekoliko ustavijo, predno začno lezti vkreber. V tem je dospel tja ves sprednji del vojske, mnogi tisoči vitezov, vojakov in pešcev, za njimi pa sijajna četa dvornic; bile so vesele in brezskrbne, ker so se šutile varne sredi toliko množice oboroženih mož in so skoraj bolj želele videti sovražnika kakor so se ga bale. Na poti je bilo malo reda in malo nevarnosti. Seldžuki so jih nameravali

PODOMOVINI

Pojdimo k Mariji na Zaplaz!

Dne 26. in 27. julija 1914 so bili zbrani številni možje in fantje iz vseh župnij leskovsko-novomeške dekanije pri Mariji na Zaplazu. Prišli so na pobudo svojih dušnih pastirjev z namenom, da se na Marijinem božjem potu poživijo v sv. veri, navdušijo za katoliška načela in prezive na prijaznem Marijinem hrišču nekaj srečnih in veselih ur med seboj.

Vzpodbudno je bilo gledati krepke postave utrjenih inkušen mož in cvetočih in vesele obraze mladeničev, ki so prihajali v gručah, navdušeno prepevajoč Marijine romarske pesmi.

Skupina, ki je prizomala iz daljne Rake, je v mogočnem zboru pela ono staro romarsko — katere prva kitica se glasi nekako tako-le: »Prva ura bila je, poklicala je romarje, pridite na goro, k Mariji po slovo.« Kako neprimeren poziv, kaj ne? K Mariji po slovo? Saj šele prihajajo. In vendar so prihajali, v resnici le — po slovo. Čujmo!

Niso bile še vse prošnje, zahvale in priporočila položene na Marijin oltar, spored službe božje in nameravanega zborovanja je bil komaj načet, že je zabučala vojna tromba — razglašena je bila mobilizacija.

V vsej naglici se je bilo treba ločiti od Marijinega svetišča in lepega zaplaska hriščka. Odhajali so — s solzami v očeh — a z junaškim upanjem v srcu, da se po hitro končani vojni vihuri vrnejo in zopet anidejo pri zaplaski Mariji...

Pa mnoge izmed njih je upanje varalo. Ni jih bilo več nazaj... Prišli so bili v resnici »k Mariji po slovo.«

In od tedaj poteka 20. leto. Ze se tisti turobni dnevi — skoraj pozabljajo. Čas hiti. Takrat krepki možje in dorastli fantje, segajo v roke teti — starosti. Zrasel je nov rod. Nove rože cveto na licih novih mladeničev in deklet.

Cez nepoznane, zrvnane gomile veliko tedanjih zaplaskih romarjev, pa vodijo po nekod ravne ceste, po nekod jih prerašča drevje, grmovje, zelen bršljin ali koprive in boče trnje, drugod pa zori nad globoko zasutimi, sedaj že v prah razpadlimi srci — zlata pšenica ali pa vzbuja nove upe, novo zasajena, bogato obložena vinska trta...

Možje in fantje širom Dolenjske! Pred vsem vi, ki vam je bilo dano, da ste se več ali manj srečno vrnili iz krvavih bojnih poljan in mrtvaških strelških jarkov, pa vas sedaj obseva sonce že od popoldanske strani, ali se ne bi potrudili in pohiteli ob 20 letnici na Zaplaz? K Mariji po slovo?

In ve vdove padlih junakov, njih sinovi, hčere, bratje, sestre, prijatelji in znanci, ali ne bi poročali ob tej 20 letnici k Mariji na Zaplaz — namesto njih in za nje? Pa tudi za sebe.

Pa ti ljuba povojna mladina — naš up, skrb naša in naša bolečina! Pridruži se starejšim romarjem tudi ti! Skaži se vredna svojih dedov in očetrov, ki so v veselih in žalostnih dneh življenja ostali zvesti Mariji.

Dragi Dolenjci in Dolenjke! Pohitite vsi, ki vam razmere dopuščajo, ob letošnjem rednem romarskem shodu 17. in 18. avgusta na svoje dolenjsko Brezje, k Mariji na Zaplaz! Zagolovite si Marijino pomoč že sedaj! Saj ne vemo, kaj še vse pride. Zaplaski romar.

Marijini ljubljenci so nas obiskali.

(Sv. Gora pri Litiji.)

Prav lep dan se nam je naredil na sopraznik Marijinega obiskovanja za skupni izlet Marijinih vrtec iz dekanije Smartno. To priliko so izrabili tudi sosadni Marijini vrtec moravške dekanije. Prišel je domači vrtec, oni iz Vač, in pod vodstvom g. Osolnika nad 100 otrok iz Podšentjurja. Vseh mladih junakov je bilo blizu tisoč. Vsa velika armada, na čelu ji uniformirani borci iz Zagorja, je po deseti uri skupno odkorakala v svetogorsko cerkev, kjer je imel dekanjski nadzornik g. Široj Andrej pozdravni govor. Med vs. mašo g. beneficijata Pleše je bilo tisoč otroških grl. Ali more biti kaj lepšega in veličastnejšega? Po maši so savski otroci priredili igro v cerkveni dvorani, nato so sledile deklamacije pod lipo in za oddih igre na prostem. Ali mislite, da je vse to in pa dolga pot — nekateri so hodili 5 do 6 ur — otroke kaj

napasti in uničiti v gorovju, na ravnini se pa niso upali napasti tolike vojske.

Neprestano so prihajale čete, polnile dolino od enega konca do drugega in pritiscale proti prelazu. Naposled je prišel tudi kralj in z njim grški vodniki, ki jih je vedno poslušal; ti so mu na vse grlo zatrjevali, da je gospod Gilbert blazen in da noben konj ne more po njegovih poti. Tedaj so Gilbertovi ogledniki prisegli, da so prejšnji dan sami jezdili po strmi poti navzgor in da bi ženske tudi povsem zmagale to strmino. Eden Grkov se jim je zakrohotal v obraz ter jim očital, da lažejo. Tedajci ga je Gaston de Castignac udaril z železno roko po ustih, da mu je vse zobe izbil; nastal je velik brušč in vojaki so se začeli zavzemati za obe strani; dospelo je bilo namreč mnogo kraljevih vojakov; tudi kralj sam je bil za zložno pot po dolini.

Tedaj je v kraljici zavrelo in zajahala je konja; poklicala je k sebi Gilbertove izvidnike in njene viteze, ki so jezdili v sprednjem delu vojske; kralju pa je povedala v obraz, da jih je vodnik akvitanški doslej vedno varno vodil, da pa je imela vojska vselej nesrečo, kadar se je ravnala po kraljevih vodnikih. Kralj pa se pred velikaši in baroni ni hotel udati in je prisegel, da pojde po dolini, naj se zgodi, kar hoče. Po teh besedah mu je kraljica obrnila hrbet, zasukala konja in velela svojim vitezom, da jezdijo z njo po hribu navzgor; razen tega je izdala povelje, da mora vsa njena vojska iti za njo in pustiti

kralja in njegove vojske, da gredo, kjer hočejo. Vsed tega je postala zmešnjava večja kakor poprej; v vojski je namreč bilo mnogo tisoč mož, ki so bili deloma vojaki, deloma samo romarji, ki so prišli kot svobodni možje in niso bili podložni niti kralju niti kraljici. Mimo tega so bili med njimi tudi Poljaki in Čehi, ki so bili popolnoma neodvisni.

Kraljica in Ana iz Aucha sta jezdili počasi po hribu navzgor naravnost proti drevju; pred njima so jezdili Gilbertovi izvidniki in Castignac, takoj za njo pa guienški vitezi; nikdo ni slutil nič hudega, saj je bila pokrajina videti popolnoma mirna in varna. Eleanor in gospa Ana sta jezdili brez strahu v krikih in plaščih, vojaki pa so bili oboroženi in bili v oklepu in s čelado na glavi.

Prvi izmed njih so bili le nekoliko streljajev od drevja in grmovja, ko je ostro brnenje loka prekinilo tišino in puščica, ki je bila namenjena kraljici, je žvignila tik med njo in gospo Ano. Lepa ženska je spričo nenadne nevarnosti na moč zardela, pri njeni spremeljevalki pa je bilo opaziti, da ji je otecala žila na čelu tam, kjer so bili lasje razredčeni. Vojaki so pri tisti priči vzpodbodili konje ter zdrveli proti gozdu, preden jih je mogla kraljica ustaviti, njim na čelu Castignac, ki je vihtel svoj meč. Ploha puščic, ki je sledila prvi, se je vsula na vojske in konje, in trije, štirje konji so se zrušili z jezdeci vred; toda puščice oklepa niso mogle prodreti, in vojaki so bili zopet na nogah, kakor bi trenil, ter

utrudilo? Kakor slavčki so odpevali popoldne pri litanijah in z odprtimi ušesi poslušali globoko zamišljen po otroško zasnovan govora uovega zagorskega župnika g. Markeža. Se skupno slikanje na prostem, potem so pa začeli odhajati. Se kaj takih izletov!

To in ono. (Brusnice.)

Birma je za nami. Fantje in dekleta so se potrudili za lepo okrasitev cerkve. Kljub velikemu dežju smo postavili dva nat 30 in visoka mlaja in 30 manjših. — 29. junija se je od nas poslovil g. župnik Sešek in 1. julija smo dobili novega dušnopastirskega voditelja g. župnika Alojzija Lundra. — Dne 29. junija je priredila šolska mladina lepo uspešno vidovdansko proslavo, združeno z materinskimi dnevi, pri kateri je bilo navzočih do 400 ljudi. Ne smemo tudi pozabiti, da smo se od prejšnjega g. župnika lepo poslovili in novega slovesno sprejeli. Cerkevni zbor je pri obeh prilikah pod vodstvom g. šol. upravitelja Marinca prav lepo pel.

Vzorna vzgojiteljica odhaja (Čemšenik.)

V nedeljo, dne 1. julija se je od nas poslovila gospodična učiteljica Antoinja Sedejeva. Preživela je skoro 9 let med nami. Mi smo z njo izgubili vzorno učiteljico in vzgojiteljico. Kot tajnica bivšega Prosvetnega društva je z veliko vnemo delovala za izobrazbo tukajšnje doraščajoče kmetijske mladine. Bila je pa tudi njena zasluga, da so se vršili v teku par let kar 4 gospodinjiski tečaji. Gospodična, mi Čemšeničani se Vam lepo zahvaljujemo za Vaše žrtve in delo, ki ste ga nesebično opravljali s tople ljubeznijo do našega naroda in tukajšnjega preprostega ljudstva. Na novem službenem mestu Vam želimo mnogo sreče in lepšega življenja, kot ste ga imeli med nami. Upravičeno si pa tudi želimo še mnogo takih kulturnih delavk.

Neva maša, (Mekinjje.)

Po 34 letih je naša župnija zopet dala enega duhovnika sv. Cerkvi, namreč g. Karla Babuika, p. d. Brezarjevega. Ob njegovem prihodu 8. julija ga je župnija slovesno sprejela pred cerkvijo, kjer so se župljani v častnem šlevilu zbrali, da podra-

vijo svojega rojaka, ki je dosegel mašniško čast. Imenovan: bo opravil novomašniško daritev 22. julija ob 9 v tukajšnji župni cerkvi, ki je bila v ta namen letos poudladi od zunaj vsa presnovljena. Pridigal bo ob tej priliki stolni vikar g. Al. Košmerlj. Da bo slovesnost tem večja, bo pri sv. maši pri petju nastopil tudi orkester. Slovesne litanije bodo popoldne ob štiri.

d Zopet korak naprej. Z izumom učenjaka dr. Bräunlich se je po dolgotrajnih poizkusih posrečilo naiti v sulfurocioletu novo nadse učinkovito sredstvo za odpravljanje zobnega karna.

Kakor je znano, se je odstranjeval zobni karnos doslej navadno mehaničnim potem, vendar se s tem ni mogla preprečiti njegova ponovna tvoritev. To zlo prepreči sedaj priljubljeni Sargov Kalodont, kateri vsebuje sulfurociolet po dr. Bräunlichu. Z rednim negovanjem zob s Sargovim Kalodontom se kamen polagoma odstrani in prepreči tvoritev novih plasti brez vsake nevarnosti za občutljivo zobno sklenino. Sargov Kalodont izpolnjuje sedaj vse zahteve, katere stavi občinstvo in zdravniki na idealno sredstvo za negovanje zob.

Leta 1908 je bil francoski mornariški častnik Benjamin Ulmo radi vojnške zadeve obsojen na došmrtno ječo. Kar mu je bilo še usojenega življenja, bi ga bil moral preživeti na Hudičevem otoku. 14 let so je že pokoril na otoku, ko mu je neznana bolniška streljica pisala pismo, da se naj zanima. To je bila Madeleine Poirier. Poslej sta si redno dopisovala. Neprestano se je trudila, da bi dosegla pomilostitev. In res! Te dni je predsednik francoske republike pomilostil jetnika, ki se po 26 letnem pregnanstvu vrnil v domovino. Kakor vidite na podobi, je Madeleine Poirier vsa srečna, da ga je oprostila. Kako se bo roman zaključil?

hiteli proti gozdu, odkoder se je razlegal glas udarcev, ostro brnenje lokov in bojni krik Seldžukov. Tupatam je kaka pušica prifrčala izza drevja na prosto; ko je Eleanor sedela na konju zrla po hribu nizdol ter klicala svojim vitezom, naj hitro pridejo v boj, ni vedela, da jo je gospa Ana z lastnim telesom varovala pred puščami, ki bi se slučajno izgubile proti njej.

Od onih, ki so odšli med drevje, se ni nobeden vrnil; ker pa je postajal bojni krik vedno bolj glasen in divji, je Eleanor sklepala, da sovražnikov ni bilo mnogo in da jih njeni vitezi preganjajo po hribu navzgor. Da ne bi vojaki ovirali drug drugega v boju, jih je ustavila in ni nikomur več dovolila iti v breg.

Ta čas je kralj gledal ves prizor od spodaj in molil; močno se je namreč bal, da si ne bi zaželel, da bi bila kraljica ubita; smatral je, da bi bil to velik smrtni greh, kakor bi jo bil sam z lastno roko umoril. Kakor je namreč pri drugih prilikah, kadar ni preti nobena nevarnost, neprestano molil, da bi bil na en ali drug način rešen te Belialove ženske, tako je zdaj goreče molil, da bi ostala pri življenju. Brž, ko je videl, da je ustavila nadaljno prodiranje, je iz tega sklepal, da je imela namen, da se vrne in gre po dolini naprej; zaradi tega je dal svojim vitezom in vojakom znamenje, da odrinejo v tej smeri in proč od kraja, kjer so se Seldžuki bojevali. V vojski je bilo mnogo ljudi, ki so bili vedno pripravljani obrniti nevarnosti hrbet, zlasti siro-

mašnejši, ki so bili slabo oboroženi. Kmalu na to se je začela glavna vojska sredi zmešnjave, vpitja in vrvenja tako hitro dalje pomikati, da so v kratkem uapolnili vso široko dolino; ko pa so prišli višje navzgor, kjer se je dolina vedno bolj zoževala, so se vedno bolj stiskali in so bili naposled tako na kup stlačeni in stisnjeni, da so se konji, komaj premikali.

Kraljčine dvornice so se z veliko množico služabnic in služabnikov ustavile ob začetku doline, da bi pod varstvom dveh, treh tisoč vojakov počakale, da se boj konča; kraljica pa je stala še vedno vrh hriba blizu gozda. Ni trajalo dolgo, ko je prišel Castignac peš in ves okrvavljen; oklep mu je bil na več mestih presekani od zakrivljenih seldžuzskih mečev in trioglati ščit ves raztločen in razbit. Stopil je h kraljici, se globoko priklonil, zamahnil z roko proti gozdu in z zlomljenim glasom rekel:

>Visokost, pot je prosta. Pot je prosta, cesta pomotena. Toda metla — — —

In prebledel je in se opotekel.

>Metla je zlomljena! — je vzkliknil ter se zgrudil na tla.

Pušica ga je prodira, vendar je živel še toliko časa, da je javil zmago. Kakor bi trenil, je bila kraljica poleg njega in mu skušala dvigniti glavo; ko jo je spoznal, se je nasmehnil in izdihnil. Solze so se ji svetile v očeh, ko je zopet vstala; nato je dala povelje, da ga pokopljejo globoko v zemljo; sama mu je po-

ložila njegov ščit na kolena in mu prekrivala roke na prsih.

Se mnogo drugih je padlo v tem boju in vse so hitro pokopali. Seldžuki pa so svoje mrtvece pobrali in vzeli seboj. Poide je že davno minulo, ko je bil boj končan, ki je trajal do malega dve uri. Ker pa je bila pot do vrha prelaza še dolga, so Gilbertovi vodniki, kolikor jih ni padlo, pozivali kraljico, da naj neutegoma odrine naprej, da bi se že pred večerom utaborili na onem kraju, kjer je čakal Gilbert. Tedaj je Eleanor dala povelje, da naj ji stedi vojska v kolikor mogoče dobrem redu, in odjezdila je po strmi poti. Kraljeva vojska pa se je valila po dolini proti onemu kraju, kjer se je Gilbert prejšnji dan bojeval, kjer so se že belile kosti padlih Seldžukov in so jastrebi nasičeni spali v poldanskem solncu.

Dve uri sta potekali in ker so vodniki poznali pot in ker je imela kraljica in njena četa dobre konje, so še za dneva dospeli do cilja, kjer so videli Gilberta in njegovo četo na skalovju.

Ob njihovem prihodu je Gilbert vstal, stopil nekoliko korakov naprej in čakal kraljico, ki je vzpodbodla konja in se ustavila pred njim. Govorila je nekam hitro in se neprestano ozirala okoli sebe; pripovedovala mu je, kako so se bojevali v gozdu in da kralja kralj s prerejšnjim delom vojske po dolini. Ko je Gilbert to vest slišal, ga je zelo radobelo.

Sv. oče in narodne manjšine

Tu in tam beremo po časopisih, da je v smak protesta proti »vatiškanski politiki« z ozirom na slovensko in hrvatsko narodno manjšino v Primorju odšlo nekaj katoličanov od rimsko-katoliške cerkve.

Vsi ti bi morali vedeti, da ima »vatiškanska politika« pred očmi en sam glavni cilj. To je skrb za duhovni napredek duš. Papež se s politiko ne peča. Njegova edina politika je skrb za neumrjote duše in čast božjo, kar pa ni politika, marveč povsem cerkveno-verska zadeva. Seveda, v kolikor tirja skrb za duše in čast božjo, papež ne zamudi, da ureja v zvezi s skrbjo za duše tudi politične zadeve. In iz tega stališča sta zadnja dva papeža storila svojo dolžnost v polni meri tudi z ozirom na narodne manjšine, torej tudi z ozirom na Slovence in Hrvate v zasedenem ozemlju.

Mislimo na papeža Benedikta XV. V svojih mirovnikih okrožnicah in predlogih nikjer ne govori o državah. On ne pozna načela: država nad vse. Pri njem zavzema prvo mesto narod. — »Narodi ne umrjejo!« Tako je opozarjal one, ki so vodili usodo narodov, češ da »ponožani in zatirani narodi le z gnevom prenašajo naloženi jarem; vedno se pripravljajo, da se ga otresejo ter oddajajo kot žalostno dediščino od roda do roda nepretrgoma dalje sovravnost in misel na osveto.« Predlagal je zato mir, ki upošteva upravičene težnje narodov in ne miru, ki pravice narodov tepta z nogami in je zgrajen kot stavba na kolesih — na puškah sredi mlake človeške krvi... Želel je (15. oktobra 1918) v pismu varšavskemu nadškofu kardinalu Kakowskemu, da bi bilo vsem zatiranim narodom dano sklepati o svoji usodi, razvijati se ter uspevati v smislu lastnega duha in lastnih svojiskih sredstev. Ne usužnjevat narodov, naj so ti državno združe-

ni ali ne — to je njegovo načelo, ki torej ne zahteva brezpogojno narodnih držav; saj mu ni kot rečeno država prvo in nad vse drugo. Zopet je predlagal v svoji znameniti mirovni diplomatski noti dne 1. avgusta 1917 med drugim, da naj se zasedena ozemlja izprazni, da naj se vpošteva težnje narodov, izmed katerih omenja izrecno Armonce, Poljake in Jugoslovane. (Glej: Dr. Josip Turk, Cerkevna zgodovina 1930, str. 439.)

O, ko bi bili državniki vpoštevali takoj po svetovni vojni načela in zahteve papeža Benedikta XV., pa bi bila tudi usoda Slovencev in Hrvatov brez dvoma precej drugačna, zlasti še onih, ki so ostali pod tujo oblastjo.

In Pij XI.? Znano je, da je tudi on, kar je največ mogel, zaščitil pravice narodnih manjšin. Saj njegovo mirovno načelo ni drugo kot ono Benedikta XV.: Mir Kristusov v kraljestvu Kristusovem. Da se ta mir obrani, je treba v prvi vrsti razorožiti človeška srca pretiranih vojnih strasti in s tem razorožiti srca tudi pretiranega nacionalizma, ki je eden glavnih vzrokov po njegovem naziranju, da ne pride do miru. V duhu tega načela je torej treba dati tudi malim narodom, kar jim pripada na podlagi prirodnih pravic in krščanske ljubezni.

Prav zato je prvi tekst za lateransko pogodbo vseboval popolno zaščito narodnih manjšin v toliki meri, da ga je italijanska vlada zavrnila. Pa tudi sedanja lateranska pogodba obsega določbo za upoštevanje prirodnih pravic narodnih manjšin, dasi moramo vedeti, da v meddržavnih pogodbah, pri sklepanju katerih sta več ali manj obe pogodbenici enakovrstni, navadno ne bomo našli točke o zaščiti manjšin. — Če pa pri tem papež nima uspehov, ki si jih on in mi vsi tako zelo že-

limo in se zgodi pod zaščito državnih voditeljev marsikatera vnebovpijoča krivica, ni krivda sv. očeta. Zakaj vedeti moramo, da njegova veljava ne razpolaga s fizičnimi prisilnimi sredstvi. Sv. stolica nima vojnega ministrstva in armade in arzenala, je brez topov, brez bomb in brez podmornikov. V kolikor so mu pa duhovna sredstva na razpolago, je že opetovano ugovarjal proti krivicam in skušal z raznimi posredovanji braniti pravice naših manjšin ter v dejanju pokazal, da so mu Slovenci in Hrvati prav tako pri srcu kot druge slovanske narodnosti. Ali mar nimajo ravno od njega Hrvati svoj zavod sv. Hieronima v Rimu, in Čehi svoj zavod »Nepomucenum« in Rusi svoj »Russicum«? In ali ni dovolil Hrvatom in Slovincem obrednik v domačem jeziku in ali ni v oktobru preteklega leta slovesno izjavil vsemu svetu, kako ljubi in dragi smo mu uprav mi Slovenci?!

Zares! Vprašajmo se čisto odkrito: Koliko prijateljev pa ima še na svetu naš narod v zasedenem ozemlju mimo papeža? Katera država pa je že posredovala v prilogo Slovencev? In kaj so storili razni navidezni prijatelji našega naroda takoj po svetovni vojni pri sklepanju mirovnikih pogodb za Slovence, ko so nas tako neusmiljeno razčelverili preko vseh načel, ki jih je zahteval papež za sklenitev miru? Zakaj so državniki že takrat tako zelo otežkočili papežu to, kar sedaj nekateri nepoznavatelji razmer zahtevajo od njega?

LISTNICA UREDNITVA

V Žužemberk: 15. julija urednik ni prost. — V Šmarjeto: Taki dopisi naletijo na ovire. — V Cerknico: Urednik bo 15. julija odsoten. — V Brusnice: Krajše, pa raje večkrat! — Več dopisov je prepoznano došlo.

Vsa vojaška pojasnila v katerikoli zadevi dobite proti malenkostnemu plačilu in znakmo za odgovor pri Per Francu, kapetanu v p., Ljubljana, Maistrova ulica 14.

»Dvornice gredo z menoj,« je rekla Eleanor; vedela je, zakaj je prebledel.

Komaj pa je izgovorila te besede, se je začelo iz doline glasno, divje vpitje:

»Hurr! Hurr! Hurr!«

»Seldžuki so navalili nanje,« je rekel Gilbert, »krik prihaja s prelaza nad dolino. Bog bodi milostljiv dušam kristjanov!«

Dumstan, ki ga je dobro poznal, mu je lakoj pri prvem kriku pripeljal konja.

»Z dovoljenjem vaše milosti,« je rekel Gilbert in prijel za uzdo, da bi zajahal konja. »Vzamem svoje vojake in bom storil vse, kar je v moji moči, da jim pomagam. Preiskal sem pot okoli gorovja in vsak vojak, ki pojde z menoj, lahko pobije deset Seldžukov, ker se bo nahajal zgoraj, torej na boljšem, prav tako, kakor zdaj Seldžuki pobijajo kraljeve vojake pod seboj.«

»Hurr! Hurr! Pobijaj! Udril!«

Divje, pretresujoče se je razlegal hrušč in trušč klanja iz doline, tulenje ljudi, ki so bili stisnjeni v dolini, bili zaradi tega brez moči, in so padali pod ploho puščic in kamenja; vmes pa so se slišali grozni glasovi smrtno ranjenih konj.

»Na tisoče jih mora biti,« je rekel Gilbert. »Več vojakov moram imeti!«

»Vso svojo vojsko vam dam,« je rekla Eleanor. »Bodite poveljnik nas vseh; vodite jo kakor najboljšee jo morete.«

Gilbert je pozornost pogledal in skoraj ni mogel verjeti, da je v resnici mislila, kar je rekla. Ona pa se je visoko vzravnala v sedlu

in z glasnim glasom zaklicala, tako, da jo je slišalo na stotine vitezov in plemenitašev, ki so med tem prišli gor:

»Gospod Gilbert Warde je poveljnik moje vojske! Sledite vodniku akvitanskemu!«

Jasen mu je bil obraz, ko se je molče priklonil in zajahal konja.

»Gospodje,« je rekel, ko je sedel v sedlu, »pot, po kateri vas popeljem, da rešimo kralja, je ozka. Zaradi tega mi sledite v dobrem redu po dva in dva, in sicer vsi tisti, ki imate dobre konje. Onstran soteske se lahko bojujejo tisoči, ne da bi drug drugemu delal ovire. Ostali se pa vtaborite tukaj in čuvajte kraljico in dvornice. Naprej!«

Pozdravil je kraljico in odjezdil. Eleanor je oklevala in se željno ozirala za njim, toda gospa Ana je prijala njenega konja za uzdo.

»Gospa,« je rekla, »vaše mesto je tukaj, kjer ni nikogar, ki bi poveljeval. Ne bo trajalo dolgo, ko utegne tudi tukaj postati nevarno.«

Ves čas se je od spodaj razlegalo strašno bojno vpitje, ki je postajalo vedno glasnejše in glasnejše. Seldžuki so čakali, da je prišlo najmanj pet tisoč mož s kraljem vred iz spodnje doline skozi ožino in ti so, pritisnani od onih, ki so hodili zadij, nspolnili zgornji del soteske. Tedajci so planili nanje iz svojih skrivališč med drevjem in skalovjem ter pobijali križarje, katere so vjeli v past kakor miši. Najprej se je vsula ploha puščic po živem morju, nato je pridrvelo z višim kamenje in skale, ki so podirale cele vrste konj in ljudi ter se valile naravnost skozi množino člove-

ških teles, in potem zopet puščice in zopet skale, dokler ni priklopela zmešnjava in panika do vrhunca; tedaj so planili divji Seldžuki z vseh strani nad kristjane, da bi pobijali z mečem in štedili puščice.

Do gležnjev je že segala kri v soteski, kamor so zadaj se nahajajoči potiskali vedno več in več kristjanov v smrt. Kralj si je delal pot skozi vrste svojih lastnih vojakov in z njimi proti oni strani, kjer je bilo največ sovražnikov. Njegova počasna, zaspana kri se mu je polagoma razgrela in potegnil je meč in bil kmalu v hudem bojnem metežu. Mnogo jih je padlo okoli njega, ker v veliki gneči niso mogli rabiti orožja. Seldžuki so si delali prostor s pobijanjem in lezi čez kupe mrtvih, da so mogli še dalje pobijati. V neznanem bojnem vrvišču se ni slišalo nobeno povelje in vse ozračje se je zameglilo od prahu in sopare.

Celo uro so pobijali Seldžuki skoraj brez vsake ovire in kristjani so padali kot snopje. Kralj se je s kakimi sto vitezi ustavil pod orjaškim hrastom, se bojeval, kolikor se je pač mogel, in je semintja podrl s svojim mečem sovražnika, dasi je bil že sam ranjen v obrazu in na rami in močno utrujen. Spoznal je, da je položaj obupen, da je bilo vse izgubljeno in da ne more nobena četa priti na pomoč, ker je bil vhod v ozko dolino ves zadelan s padlimi. Zaradi tega je začel peti spokorne psalme in le včasih je zavilnel meč.

V vsako hišo Domoljuba!

RDEČA NEVARNOST

(Nadaljevanje.)

Tako skrbe torej boljševiki nepecevano za brezpogojno »histost« in skrajno disciplinirano udarno moč stranke že v njenih temeljih, v celicah. Člani celice si volijo svoje odbore in pa zastopnike v okrajne odbore strankine organizacije. Kako naglo izgubila stranka v višjih instancah svoj delavski značaj, nam lepo dokazuje dejstvo, da je število pravih kmetov in delavcev tem manjše, v čim višje instance prihajamo, povsod tu namreč popolnoma prevladujejo le strankini namoščenci. Dočim tvorijo delavci le nekaj okrasek. Toda še vrednost teh »volitev« je jako majhna. Tajniki vseh važnejših celic so namreč strankini uradniki ali vsaj postavljeni na predlog strankinega vodstva in njihovim predlogom se ne upa seveda nihče uparjati, ker bi se samo to značilo »kršitev strankine discipline«, s katero je zvezana izključitev. Okrajni odbori pošljejo potem svoje zastopnike v okrajne odbore, ti v pokrajinske in ti zopet v gubernijske, a gubernijske v državne. Vsaka izmed sedmih ruskih zveznih držav ima namreč svojo lastno komunistično stranko, ki so pa potem zvezane v VKP. Ker je stranka absolutna gospodarica prav vseh državnih ustanov, obenem pa strogo centralizirana, še na ta način z lahkoto obvladuje vso državo. Vrbovna oblast VKP je na videl strankin kongres, toda ta se sestaja le na 1—2 leti za par dni, da posluša brezkonfina poročila voditeljev in izvoli »Centralni komitec« (osrednji odbor), ali CK ter »Centralno kontrolno komisijo« (CKK). CK naj bi vodil stranko tedaj, ko ne zboruje kongres. V njem so res prve glave boljševizma in je do nedavnega časa igral vodilno vlogo, razen tega je pa v njem tudi večkrat prišlo do jako ostrega spopada med naziranjem posameznih skupin. CKK je ustanovil Lenin za razpisovanje v strankarskih sporih in za nadzorstvo nad nepravilnostmi, ki bi se pojavile v strankinih organizacijah in ustanovah, polegoma se je pa razvila v najmočnejše orodje, ki ga ima vrbovno strankino vodstvo (to je sedaj generalno tajništvo) v rokah, da brezpogojno inštili svojo voljo.

Ker pa zboruje tudi CK le parkrat v letu, volita CK in CKK skupno stalni direktoratski »Politični biro« (»Politbiro«), ki je bil do zadnje dobe dejanski gospodar stranke. Poleg »Politbiroja« obstoja še posebno strankino tajništvo. To so dolgo vodili 3 tajniki, zaradi Lenineve bolezni je bil pa leta 1923 eden izmed teh treh, Stalin, imenovan za generalnega tajnika, ki si je znal kmalu prisvojiti moč absolutnega strankinega diktatorja. S sredstvi, ki

* Stalin ali kakor je njegovo pravo ime, Josif Vissarionovič Džugašvili, po rodu sploh ni Rus, temveč Georgijec. Rojen je bil 1. 1879 pri Tiflisu kot kmetovski sin. S 18 leti je vstopil v neke družbenistične kolo, da bi postal delavec, toda hitro se je našel med komunističnih zankov, s 28 leti je bil že komunistični agitator v tamonajših tovarnah in med šeleznarji, dokler ni bil 1. 1899 izključen in begunec. Postal je praktični revolucionar in nastopal kot »podzemni« navadno pod imenom »Stalin« (I. J. Jekleno), ki ga je obrnil dostoj. L. 1900 je bil v Baku prvič aretiran in izgnan v Sibirijo, toda je zbežal in se vrnil nazaj v Baku, kjer je razvil najbrutnejšo komunistično propagando, se učel od strankinih kongresov v imenovan in udajal rane liste. Bil je še večkrat aretiran in izgnan, toda vselej se mu je posrežilo zbežati. — L. 1911 ga je poslala stranka v Petrograd vodit tamodnje tajne organizacije, a še dve leti nato je bil šteti aretiran in izgnan v Sibirijo, kjer je ostal potem do revolucije 1. 1917. Vrniti se je postal takoj član »Politbiroja« in član »opozice«, ki je 7. novembra 1917 prevzel boljševiki prevrat, nato je bil 4 leta ljudski komisar za narodnosti, 1. 1922 je pa postal najprej tajnik, a naslednje generalni tajnik stranke. Igral ni igral posebne vloge, po Leninevi smrti si je pa polegoma prisvojil vso moč, čeprav je Lenin še v svoji oporoki svaril, da bi ga poslušali za dočimnjem mestu. Stalin čini skrbno zastran stalno v Kremlju, popolnoma odtegnjen javnosti in se pokazuje le redko množicam. Je skrajno samodržec, brezskrupen, občutljiv in brez čustva, človek brezlike sile in volje. Vsa njegova narava je snijanska in brez vsakih ruskih značilnosti.

jih imajo tajništva navadno na razpolago in s pomočjo organizatoričnega odseka, ki vodi zasedbo vseh važnejših mest v stranki in v državni upravi, si je znal zagotoviti premoč v CK in CKK, ki ju voli kongres vedno le po predloženih kandidatih listi tajništva in »Politbiroja« čer se še nikoli ni pripetilo, da bi jo kongres kaj izpreminjal. Razen tega se je znal Stalin pri vsakem občiljenju strank tudi izbežiti vseh, ki so se mu drznili nasprotovati.

Čeprav boljševizem načelno odklanja demokracijo in je vsa VKP zgrajena na načelu brezpogojne pokornosti višjim strankinim oblastvom, je veljala Stalina sedanja njegova neomejena diktatura vendarle mnogo truda. Dokler je živel Lenin, je bilo njegovo vodstvo tako nesporno, da je bilo vsaj do formalnih strankinih sklepov še mogoče kako razpravljanje o važnih vprašanjih, ko je pa stranka odločila, pa ni trpela nobene debate več, temveč zgolj brezpogojno poslušnost. Tudi po mojstrov smrti so zate ravno najodličnejši boljševiški prvaki zahtevali vsaj v stranki sami nekaj svobodne izmenjave misli. Ta je bila potrebna zlasti zato, ker je praktično izvajanje komunističnih načel zadevalo vsak hip na nepremostljive ovire ter povzročalo zlasti v gospodarstvu nedolgedno škodo. Te težave so povzročale dolgeverne prepire med voditelji samimi. Nihče se sicer ni upal trditi, da izzirajo iz neizvedljivosti komunističnih načel samih, temveč so se le medsebojno občudovali, češ da so premalo dosledni. Do viška je prišel ta spor na strankinem kongresu meseca decembra leta 1927, toda Stalinovo tajništvo je znalo pravočasno poskrbeti, da so delegati skoro soglasno »proklili« Trockega čeprav je bil ta za Leninom nedvomno najpopulárnejši in najzaslužnejši strankin prvak in je zahteval le to, da lahko zastopa svoje mišljenje, ki se je itak le prav malo razlikovalo od Stalina. Toda Stalin in boljševizem sploh trpita poleg sebe le hlapčevske narave zato so bile cele množice najzaslužnejših boljševiških prvakov kratko malo izključene, čeprav je večina teh še poprej preklicovala in obdajovala svojo opozicijo. Ta boj je bolj nego karkoli drugega nazorno pokazal, da boljševizem niti v svojih lastnih vrstah ne trpi prav nobene svobode in da se mora prav vse suženjsko pokoriti nezmotljivemu diktatorju, ki se je znal dokopati do oblasti. Res je, da ustvarja to vprav vojaško disciplino, na kateri temelji velik del strankine moči in da je z njo stranka stremila staro anarhično naravo ruskega človeka, toda na drugi strani vodi najno k popolni okostenelosti in k ubijanju vsake osebnosti. Premagani so sicer brezkončno rusko brbljavost pri zborovanjih in uvodili resen ter strog red ter smotrenost pri razpravljanju, toda zadušili so na drugi strani tudi vsak idejni polet.

V tem pogledu je boljševizem nedvomno še slabši in nasilnejši, nego fašizem. Vsako samostojno mnenje v stranki samu velja za zločin proti državi, ki se zato kaznuje z odstranitvijo z vseh mest, s konfinacijo, z izgnanstvom v Sibirijo, z ječo in tudi s smrtjo. Tu ne postopa boljševizem s svojimi lastnimi pristajati prav ničmanj surovo kot z drugimi »proti-državnimi« elementi. Zahrbno ovajanje in druge podle metode cveto, kajti nerazupanje je vsesplošno. Časopisje ne sme objaviti nobene besede diktatorja nejubih oseb in vsem je natakujen nagobčnik. Cela vrsta odličnih boljševikov (n. pr. Smirnov, Rakovski i dr.) je romala kakor nekoč pod carji, nazaj v sibirsko pregnanstvo, večina poznatejših se je pa pesje uklonila ali pa odšla v ječo in le nekateri redki so bili posneje vnovič pomiloščeni ter sprejeti nazaj v stranko (n. pr. Zinovjev, Kamenov i dr.). Trocki sam je bil najprej konfiniran na Kavkazu, leta 1929 pa izgnan v Turčijo.

(Nadaljevanje.)

RAZNO

Gledovno stavko se začeli te dni rudarji v tih, velikih rudnikih v protest proti znižanju prejemkov. Po opravljenem delu so ostali pod zemljo. Vodstvo Trbovelske premogokopne družbe je nato svoje ukrepe začelo preklicalo. V Trbovlje je dospel minister za socialno politiko z namero, da posreduje med družbo in delavci za zadovoljiv odgovor.

Kdo plača odškodnino delavcem, ki so poklicani na orožje vaji? Po obrtnem zakonu mora plačati odškodnina na zaslužku pri poklicu na orožje vaji delodajalec. V to svrhu so se obrnili delavski zastopniki na vodstvo Trbovelske premogokopne družbe v Ljubljani, kjer bojuje zadevo — proučiti.

Malomarnost v službi je le tedaj razlog za takojšen odpust, ako je službojalec službeno malica radi malomarnosti opoznan in mu zagovor in odpustom, če bi v malomarnosti vtrajal. Taki je razsodilo okrajno sodišče.

Na pobudo Zveze rudarjev je sklicala Delavska zbornica v Ljubljani sestanke, na katerem so razpravljali o ukrepih, ki naj v bodoče omeje življenje neureje po njih rudnikih.

Glede razširjenja polimorskoga zavarovanja za vso državo čitamo v listu to-le: Na podlagi posebni finančnega zakona je postal jugoslov. minister za socialno politiko in narodno zdravje vse organizacije delodajalcev in delojemalcev, da se izjavijo, če so za to, da se zakon o pokojninskem zavarovanju, ki veča danes le na področju Slovenije in Dalmacije, razširijo na vso državo. Ni ravno varjetno, da bi se vse te organizacije izjavile za razširjenje, pač pa je varjetno, da se uvede pokojninsko obvezno zavarovanje za sameščence bank in velikih industrijskih podjetja.

Koncentracijska taborišča uvajajo tudi v Španiji. Parlament je dovolil v ta namen 2 in pol milijona peset. Avstrijski »klerofašizem« postanejo torej tudi španjski rdeči bratci. Bomo videli, če bo nad tem dejstvom tudi kaj ogorčeno naše — »napredno« časopisje.

Volitve v deželni zbor so se vršile te dni v Islandiji na velikem otoku, severozapadno od Danske. Od 49 poslancev so dobili konservativci 20, demokrati 15, socialisti 10, ostanki pa drugi. Socialisti so precej napredovali.

Kupujte pri tiskalnikih, ki oglašajo v »Domoljubu«! — V vsaki katoliški hiši, spreda katoliški časopis!

Po naših zdravnikih in zdravstvenih institucijah je dokazano in potrjeno, da **»FITONIN«** zanesljivo in hitro zaceli tudi najstarejše kronične rane. Steklenica 20 Din v lekarnah. Po poštnem povzetju 2 stekl. 50 Din. Poučno knjižico št. 17 pošlje brezplačno »Fiton« dr. S. o. z., Zagreb 1-78. Reg. pod Sp. br. 1281 od 26. VII. 1933.

DOPISI

Župno cerkev smo prenovili. (Bilgovic.)

Prebarvali smo znotraj in zunaj župno cerkev. Delo se je zares posrečilo. Barve je določil škofij. ravnatelj msgr. Jožef Dostal iz Ljubljane, delo pa je izvršil v splošno zadovoljnost ljudstva zidarSKI mojster Urbanija iz Krašnje. Cerkev je postala sedaj res dostojna hiša božja, čeprav bo treba polagoma v cerkvi še marsikaj prenoviti. Kakor je bila prej župna cerkev ena najgrših v okolici, tako se danes lažko kosa z marsikatero izmed lepših. Tudi podružnica sv. Neže na Golčanju je dobila novo obleko. Ta cerkvica menda že 40 let ni bila prenovljena; bila je zato prebarvanja zelo potrebna, saj je pri sv. Neži v juliju skoro vsaki dan sv. masa. Stroški so za sedanje čase precejšnji, a v okvirje stroškov bodo facani in prijatelji cerkve radi prispevali, ker so prepričani, da je bilo popravilo zelo potrebno. Dobro voljo so že pokazali na praznik sv. Petra in Pavla, ko so pri darovanju darovali še enkrat več. Trdno upamo, da bodo dobro voljo ohranili še nadalje, dokler ne bodo pokrili vse stroški. Sv. Peter in sv. Neža jim bosta to poplačala s svojo priprošnjo pri Bogu.

Izobraževalno delo. (Dolsko-Dol.)

Katoliška prosveta pri Sv. Heleni je priredila eno nedeljsko kaj lepo vidovstansko proslavo. Dvorana je bila polna. Pevske točke pod vodstvom g. organista Zabavnika in ostale točke: igra, govori — izborno izvajane po vrlih fastih in dekletih dolške in šenthelenske župnije — so žele največjo pohvalo. Slavnostnemu dnevu primeran govor akademika g. Modra je napravil na poslušalce globok vtis. Pohvalno naj omenimo še dva razveseljiva dogodka: razstavo ženskih ročnih del, ki dela čast poštvalni gospe učiteljici Tilki, in tečaj za odrasle v maju in juniju. Vsako nedeljo in praznik je napolnilo učno sobo v Dolskem do 45 moč, fantov in deklet, ki so jih poučevali domači gg. učitelji in učiteljice v računstvu, spisu, zemljepisju itd. Tečaj se bo nadaljeval pozimi. Čast učitelstvu, tako aktivnemu kot upokoženemu! Bodi še omenjeno, da je prvi sprožil misel o teh tečajih bivši župan g. Kokalj-Glavič. Hvala mu!

Pismo iz Amerike

Dne 17. junija smo praznovali v Eveleth Minn. 40 letnico obstoja »Slovenske katoliške Jednote«, ki ni katoliška samo na papirju, temveč ima stroge verske predpise, ki jih je dolžan izpolnjevati vsak član. »Jednota« šteje danes okoli 40.000 članov in ima nad 3 milijone premoženja. Od ustanovitve do danes je izplačala svojim članom raznih podpor in pomoči nad 20 milijonov dolarjev. »Slovenska katoliška Jednota« se lahko ponaša z velikimi uspehi pred vsem tudi zato, ker jo vodijo poštvalni može, kot so glavni predsednik Fran Opeka, tajnik Josip Zalar, podpredsednik Janez Grm in drugi. Ob 40 letnem jubileju važne slovenske in katoliške organizacije se je vršila v cerkvi sv. Družine na Evelethu slovesna služba božja za žive in mrive člane, ki jo je daroval domači župnik Ljubljantčan g. Alojzij Pirnat. Zvečer pa je bila slavnostna akademija, ki so se je udeležili tudi odlični predstavniki, med njimi g. župan mesta Eveleth g. V. E. Essling. Globoko v srce je segalo vsem prisotnim lepo slovensko petje. Na koncu pa se je iz tisoč grl oglasila pesem »Hej Slovenci« in »Lepa naša domovina«.

Gospodarske razmere v Ameriki so se zadnji čas nekoliko izboljšale, vendar je še vedno nad 11 milijonov nezaposlenih.

Na koncu naj se še spominjam 90 letnice rojstva učitelja in organista g. Lobeta in 90 letnice »Brinskega grofa« g. Antona Zaletla. Dobro sta mi še oba v spominu, prvi, kako je rad in vestno obdelaval svoj krasni vrt poleg hiše in gojil čebelarstvo. Drugi pa je veselo popeval in vriskal, da se je daleč razlegalo po kočevskih senožetih, posebno na »Lazarjevem gozdom«. Na mnoga leta! želi obema Mihatov Zan — Janez Sťah.

V vsako hišo »Domoljuba«!

Proti poživinjeni nenravnosti

Paul Moss, novi komisar za mestne licence v ameriškem Newyorku, je izdal povelje vsem svojim podložnim uradnikom, da pričakuje od njih, da očistijo mesto Newyork vseh nenravnih gledališč, predstav, plesišč in enako. Navedel je imena kakih 200 nočnih klubov in hotelov, kjer se vsak večer vršijo nenravne predstave in igre, katere zlasti obiskuje mladina. Dočim mestna vlada v Newyorku ni nikdar podvzela kakega koraka tozadevno, pa je novi župan La Guardia, potom licenčnega komisarja odredil, da se mora mesto Newyork očistiti. Novi komisar, Paul Moss je poudarjal napram časnikarskim poročevalcem odločno zahtevo, da se prežene skrajna nenravnost z newyorških odrov. Komisar Moss je mnenja, da je gledališče ali pozornica namenjena ljudstvu za zabavo, ne pa za sramotenje najboljšega ideala. Povedal je, da je izdal povelja, da mora nemudoma prenehati s poslovanjem nad 200 takozvanih »burlesk« predstav, pri katerih nastopajo nedostojno oblečene ženske. Občinstvo naj dobi v gledališčih vzgojo in zabavo, je rekel komisar Moss, ne pa poživinjeno nenravnost, kar nudi danes večina gledališč, ki prežijo na pohotnost naroda, namesto da bi ga izobraževala.

Smernice in navodila škofov za kopanje in plavanje

Ze leta 1925 so nemški škofje na konferenci v Fuldi med drugimi smernicami in navodili k vprašanju moderne morale izrekli tudi sledeče: »Pri kopanju in plavanju mora biti spol ločen. Kopanje celih žolskih razredov naj nadzorujejo le osebe istega spola. Javno plavanje deklet in žena je neprimerno. Pri obrežnih kopališčih (na morju, ob rekah) je zahtevati popolno ločitev spolov in skrbeti za dostojno kopalno obleko in stalno nadzorstvo. Isto velja za sončne in zračne kopeli, bodisi pri odrastlih ali pri otrocih.«

Prav podobno je v zadnjih letih že ponovno v svojih škofjskih listih, navodilih in vlogah na oblasti nastopil za dostojnost in parravnost v kopališčih naš slovenski oziroma hrvaški škof g. dr. Srebrnič, ki piše n. pr. v svojem zadnjem škofjskem listu (majnika 1934) sledeče: »V naših kopaliških mestih bi morala biti kopališča strogo ločena po spolu in bi se nikjer ne smelo dovoliti, da se na istem prostoru moški in ženske javno slačijo in oblačijo, kopljejo in sončijo; nedostojni kopališki kostumi, ki obstajajo iz krpe trikoja ter golotinja brez sramu popolnoma do kraja razkrijava, bi morali biti strogo prepovedani; prav tako bi se moralo posej prepovedati gibanje v kopalnih-kostumih izven kopališča.«

Take nardbe je izdala uprava mesta Beograda za kopanje v Savi in Donavi za svoje področje v Beogradu, Zemuu in Pančevu. Zalostno pa je — tako nadaljuje škof — da ni podobnih naredb tudi v naših krajih. Za to vedo tudi tujei in prav zato prihajajo k nam češ, da tu ni treba paziti na razne formalnosti in zato si tudi dovoljujejo stvari, zaradi katerih bi jih policija v Beogradu in Zagrebu

RADIO

PROGRAM RADIO LJUBLJANA od 12. do 20. julija.

Vsak delavnik: 12.15 Plošče 12.45 Poročila 13.00 Čas, plošče. — Četrtek, 12. julija: 18.00 Mislka mohamedanstva 18.30 Knjižni pregled 19.00 Plošče po željah 20.00 Prenos iz Beograda 22.00 Čas, poročila, lahka glasba — Petek, 13. julija: 18.00 Radijski orkester 18.30 Izleti za nedeljo: Po loškem gospodstvu 19.00 Radijski orkester 19.30 Predavanje 20.00 Prenos iz Zagreba 22.00 Čas, poročila, lahka glasba — Sobota, 14. julija: 18.00 Valčki in polke na ploščah 18.30 Zabavno predavanje 19.30 Koroška ura 19.30 Zunanji politični pregled 20.00 Vseela ura 22.00 Čas, poročila, lahka glasba — Nedelja, 15. julija: 8.15 Poročila 8.30 Gimnastika 9.00 Versko predavanje (dr. Guido Rant) 9.15 Prenos iz franciskanske cerkve 9.45 Plošče 10.00 Zdravstvo 10.30 Plošče 11.00 Prenos iz St. Vida 12.00 »Mala Floriana« (plošče) 16.00 Poročila agrarno-politična vprašanja 18.30 Vesele in trsne od nekdanj in danes 20.00 Pevski solistični koncert 20.45 Pestra ura in Dolinskih šramel 22.00 Čas, poročila, plošče — Ponedeljek, 16. julija: 18.00 Gospodinjstva ura 18.30 Druga obletnica Jesenkov smrti 19.00 Plošče 19.30 Zdravniška ura 20.00 Propagandna ura glasbenega lista »Zborje« 21.00 Češko predavanje in 21.20 Mandolinistični kvartet 22.00 Čas, poročila, harmonika — Torek, 17. julija: 18.00 Otroški kotiček 18.30 Plošče 19.30 Predavanje 20.00 Orgelski koncert in petje 21.00 Fantje na vasi in citre 22.10 Čas, poročila, plošče — Sreda, 18. julija: 18.00 Predavanje 18.30 O verstvih 19.00 Plošče 19.30 Literarna ura 20.00 »Sreča« pred durnic, radijska opereta: napisal in ugledil Anton Balika 22.00 Čas, poročila, plošče.

Ponovne občinske volitve so se vršile te dni tudi v sledečih občinah: na Dobrovi pri — Ljubljani, v Nevljah in v Smarjeti. V Smarjeti je dobil Peljanc (Jug. nac. stranka) 321, Obre pa 347 glasov. Lista Jug. nac. stranke bo imela 4, lista našega Obre pa 20 odbornikov. — Na Dobrovi pri Ljubljani je dobila lista Černe 15 odbornikov, lista Vrhovec (Jug. nac. stranka) pa 3 odbornike. — V Nevljah pri Kamniku je dobil nosilec liste bivši občinski poslanec g. Ferdinand Noyak 338, Franc Hočvar od Jug. nac. stranke pa 67 glasov. Na temelju tega uspeha bo imela v občinskem odboru Novakova lista 17 odbornikov, Hočvar bo pa sam.

in Sušaku in Ljubljani brezpogojno začela preganjati.

Ali ni to sramota? Kako morete mirno dopustiti, da nastopajo tujei pri nas večkrat na tak način, kakor da so zašli med neko zaostalo suženjsko plemo, kateremu so pravi pojmi o morali povsem tuji in naš tako nizkotno ponižujejo? Kako morete imenovati tajce, katerih morala se ravna izključno po takojmenovanem »taktu« in »okus«, ne pa po božjih zapovedih dobrodošle goste? Ali niso taki tujei prava nesreča za naš narod, ker teptajo s svojim pohujšljivim življenjem bramežljivost in čistost v blato, spodkopavajo kiščansko moralo in oddaljujejo ljudi, zlasti otroke in mladino, od življenja po veri?...

Skrbite, da sami vpeljete red, kakor ga zahteva božja postava in obramba duhovnih koristi neumrljivih duš in zlasti še otrok in mladine. Zahtevajte odločno tudi od merodajne javne oblasti, da vpelje red po naših kopališčih!

»Domoljub« je barometer našega verskega in narodnega gibanja. Katoliški Slovenci, ali se zavedate tega?

KARITAS

je izplačala cele zavarovane vsote v gotovini med drugimi tudi ob smrti slededih članov:

- Dr. Raxovnik, zdravnik, Loč;
- Marko Julijana, Maribor;
- Slatišek Anton, Brengova;
- Kralj Neša, Ljubljana;
- Kristančič Ivana, Moribor;
- Prevelnik Marjeta, Vojnik;
- Stanovnik Janez, Zabajvas;
- Škumave Frančiška, Hrčica, Jesenice;
- Zibler Frančiška, Tržič, L. t. d.

KARITAS, Ljubljana vselomno zavarovalnica

Stara zgodba. Pripoveduje se, da so ljudje v starih časih bolj dolgo živeli kakor dandanašnji. Mogoče je tudi, da niso tako strogo zaznavali svoje starosti, ker najbrž niso tako natančno vodili krstnih seznamov, kakor se to dela dandanes. Vse to lahko ugibljemo, ko tu in tam slišimo o starosti, katero so dočkali ljudje nekdanj. Ta in oni bralec bo morda znaledal z glavo nad zgodbo, ki jo je doživel okoli leta 1600 kardinal D'Armagnac, ki je nekoč opazil pred svojo hišo 80-letnega starčka, ki je bridko jokal. Ko ga je kardinal vprašal, čemu se tako joka, je starček dejal, da ga je oče natepel. Kardinal se ni malo začudil, da ima ta starček še očeta in ga je torej želel poznati. Ko privedejo kardinala pred 113 let starega človeka, ki je svojega 80-letnega sina natepel, je mož povedal kardinalu, da je svojega sina zato natepel, ker je razžalil svojega deda s tem, da ga ni pozdravil. Ded 80-letnega starčka je menda tedaj preživel svoje 143. leto.

Primož se je pripeljal iz inozemstva in na obmejni carinarnici čakal, da pride na vrsto. »Kaj pa imate v steklenici, ga je vprašal carinski uradnik.« — »O, nič takega, da bi bilo za ocariniti. Samo amonijak je.« — »Tako? Vi mislite mene varati? Ne, ne boste me, homo takoj videli, kaj imate.« (Carinik je nagnil in napravil požarek.) — Bil je res amonijak (človeška voda).

Tolažba. — Bolnik pred težko operacijo: »Da, toda ta operacija bi me lahko spravila na boben.« — Zdravnik: »Ne bojte se, saj bodo nosili stroške dediči, ne pa vi.«

Bolni na pljučih! Tisoči že ozdravljeni!

Zahtevajte takoj knjigo o moji novi umetnosti prehranjevanja ki je že marsikoga rešila. Ona more poleg vašega naravnega življenja pomagati, da se bolezen hitro premaga. Nočno znojnje in kašelj prenehata, teža letesa se zvrsta ter po pospešeni cirkulaciji bolezen preneha.

Resni mošje zdravilke vede potrjujejo prednost in moje metode in jo radi pripravljajo. Cimprej začnete z mojim načinom prehranjevanja, tesu bolje.

Popolnoma zaslonj dobite mojo knjigo, iz katere boste črpali mnogo koristnega. Ker ima moj založnik samo 10.000 komadov za brezplačno razpustljanje, pišite takoj, da se boste mogli tudi vi priključiti med one srečete.

Zbiralnica za pošto: **GEORG FULNER, Berlin-Neukölln Ringbahnstrasse 24, Abl. 483.**

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5. Naročniki „Domoljuba“ plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslovo oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe.

Pastirja ali pastevica

od 12-15 let, sprejmeo Rakovec, Noir. Gorice 8, Brezovca.

Neparskega vajenca

sprejm m. Hraza, stanovanje v hiši, Bricalj Franc, Stopanjvas 95 pri Ljubljani.

Širočlatilnice

x 8 in 10 suti izdelujemo. Campa Janec, Slatnik I. Ribčica.

Učeno za trgovino s specerijskim blagom in s tobačno zalogo išče gospa Strel

Alojzija v Mokronogu. Prosilka mora biti hčerka dobrih, krščanskih staršev zdrava in volna za vsako drugo domačo delo. Prednost imajo hčerke železnitarjev.

Deležne pridelke

proda po najvišji dnevni ceni vsak kmetovalec, če jih oglašuje v malem oglasniku Domoljuba. — Za stalno naročnike polovična oglašena pristojbina. — Din 250 za vrstico.

Posestve

ti naglo prodajo »Domoljubov« mali oglas, če ne s gotovim denarjem, pa kupca ti s knjižico da

Mesarskega vajenca

pridnega in poštenega, sprejem Fr. Dobnikar, Ježica.

Veliki zasluzek

brez lastnega kapitala nudimo vaakomur, posebno na deželi. Dopise z zahtevko za odgovor nasloviti na: Persson, Ljubljana, poštni predal 307

Uredimo Vam za majhna

denar dobra oblačila. A. Preaker, Sv Petra cesta 14.

Nispeca, kmečkih del na polju in pri živini

išče Jernež Klemenc, Zg. Siška 12.

Kotič za iganjekubo,

brzoparilnice in vsa popravila Vam izvrsuje točno in poceni Janez Šifrar, klepar in kotlar, Stara Loka n. Sk. Loko.

Gopel

še stari prodajalci jaš al' mlaitilnice bi znebili se rad je pridno v Domoljuba inseriraj, kupca ti kaj kmalu privede njegov mal inserat.

Trgovina

še gre ti slaba bo in kupcev nobenih več ni, naroči oglas v Domoljuba, in kmalu boš rešen skrb!

Mlad misarski pomočnik strokovno naobrazben, prosi kakršnekoli zaposlitve. Naslov v upravi Domoljuba pod št. 7739.

1000 DIN PLAČAM

ako Vam »Radio balsam« ne odstrani: kurjih oči, bradavice, trda koža, bul itd. Ze dalj časa nisem nič naročil, ker ljudje poskušajo raznovrstna sredstva, a vedni so se prepričali, da je Vaš preparat še najboljši, in ga zopet zahtevajo. FRANC MAČEK, Čevljarica, Dol. Loranec. Zahtevajte povsod v Vašem interesu samo »Radio Balsam« Dob: se ali po pošti pošlje: 1 loushek za Din 15- (predplačilo). Na povzetje Din 15-; dva Din 25-; tri Din 35-.

Rudolf Cotič, Ljubljana VII. Janjeva 37. (prej Kamalška 18a).

DLAKE, CENJ. DAME!!!

na lica itd. Vas šenirajo, kvarijo Vam lepoto, eleganco in srčanost. Venera« elikvir Vam reši v par sekundah, brez bolečin, brez opasnosti vseh nepotrebnih diakov. Naročite še danes lepo dišedi »Venera« elikvir, ne bo Vam žal, — Dob: se, ali pošlje po pošti: 1 stekel za 10 Din (predplačilo), na povzetje 18 Din, dve 28 tri 35 Din.

Cotič Rudolf, Ljubljana VII. Janjeva 37 (prej Kamalška 18a).

Prehlic.

Podpisani Jože Kou iz Dragomlja preklicujem vse neresnične besede, ki sem jih govoril o Mariji Hribar iz Soloske, o Valentinu Verbiču iz Ježice. Ob enem se zahvaljujem, da nista sodnijsko postopala. Jože Kou I. r.

PORAVNAJTE NAROCNINO!

Stare konje

kakor tudi prisilne klane živino vsake vrste, kupi vsak čas

Lisičja farma na Bledu

Natakar (profesorju, ki odhaja iz restavracije): »Ali niste nekaj pozabili, gospod profesor (mislil je, plačati).

Profesor: »Oh, saj res žena mi je naročila naj zalivam rože, dokler se pride domov.«

»Meni se zdi, da je Smid skrajajo len človek.« — »Kaj, len, ta beseda je vse premila za njegovo lenobo. Pomisli, kadar se pelje v avtomobilom, se mu ne ljubi niti pepel cigare otresti, ampak rajc zapelje avto čez kak kameo da pri tem pepel sam odpade.«

Hotelski sluga je šel od sobe do sobe ter vpraševal, kdaj naj tega ali onega zjutraj pokliče. »Kdaj naj vas pokličem, gospodi, je vprašal na številki 37. — »Mene ni treba klicati, jaz se zgodaj sam zbudim.« — »Če je tako, pa prosim, pokličite vi mene.«

»Ona poje, igra čelo, je prvovrstna pevka, ka in zna tudi prav moderno slikati.« — »No, če zna on vsaj nekoliko kuhati, bosta dobro izhajala.«

DOLŽNIKI!

Pristopajte k gospodarski zadrugi »ZASČITA« v Ljubljani, Mesarykova cesta 14/R, ki Vam uspešno pomaga urediti Vaše dolgere, posreduje najceneje pri vseh Vaših upnikih in pri obilavjih.

Kmetom urejuje vse zadeve po uradni z zaščiti kmetov in posreduje glede nezakonitih dolgov.

Ne odlašajte več s pristopom!

Na počitnicah. — »Kako si preživel počitnice v Italiji?« — »Imenitno! Povzpeli smo se tudi na Vezuv.« — »Kaj ni bilo nevarno?« — »Prav nič, saj smo jahali osle. Vsak osel je dobil svojo številko. Jaz sem imel številko št. 1.«

V pekarni. — Dama: »Vaši roglički so pa čudovito majhni. Čelega lahko položim v usta.« — Pek: »To Vam rad verjamem, gospa, toda krivi niso naši roglički, ampak vaša usta.«

V zadregi. — »Gospodična, ali bi se poročili tudi s tepcem, če bi imel mnogo denarja?« — »Ali je to prikrita poudoba?«

Jasen odgovor. — »Papa, kaj je imelo človeštvo, predno je Marconi izumil radio?« — »Mir!«

Danes velja v trgovini geslo: Neposredno od proizvajalca do konsumenta!